

MŪSŲ GIRIOS

2012 / 10

Ar apskritai yra gerų pjūklų !?

Naudodamiesi STIHL motoriniu pjūkle nieko neatliksite pusėtinai: pjūklas tiesiog techniškai tobulas ir be galo galingas.

Nesvarbu, ar esate profesionalas, atliekantis miško darbus, ar mėgėjas, besidarbuojantis sode, – rezultatas bus užtikrintas.

Kad ir kokį darbą turėtumėte – nuo malkų paruošimo ir medžių pjovimo bei sodybos priežiūros iki gelbėjimo darbų – STIHL visada pasiūlys tinkamiausią pjūklą.

Oficiali firmos STIHL atstovė Lietuvoje – Mocevičiaus firma „Ginalas“,
Esperanto g. 26, Kazlų Rūda, tel. (8 343) 96 464, faks. (8 343) 95 383.

www.ginalas.lt

STIHL®

Nr. 1 pasaulyje

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2012 m. spalio Nr. 10 (774)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešojo įstaiga „Mūsų girios“
A. Juozapavičiaus g. 10a

09311 Vilnius

Tel. (5) 275 20 47

Faks. (5) 275 48 28

El. paštas: info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKCIŲ KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Raimondas Juzikis,

Andrius Kuliešis,

Romas Kupstaitis,

Vygantas Mierkis,

Remigijus Ozolinčius,

Edvardas Riepšas,

Benjamins Sakalauskas,

Albinas Tebėra,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel. (5) 275 20 47,

mob. tel. (8–687) 10616;

el. paštas: rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel./faks. (5) 275 48 28,

mob. tel. (8–687) 10614;

el. paštas: vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė

Jūratė Kuusienė

tel./faks. (5) 275 48 28,

mob. tel. (8–687) 10609;

el. paštas: jurate.r@musu-girios.lt

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2055 egz.

Dizaino autorius: Algimantas Dapšys

Kaina 11 Lt, su nuolaida 7,50 Lt

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštinę
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

MŪSŲ GIRIOS

Turinys

Kronika	2
Aktualijos	4
G. JASINEVIČIUS. Pasaulio miškai ir tarptautinės miškų politikos kryptys	4
Pagrindinis šiųmetės parodos akcentas – miškai ir medžioklė	8
Miškininkystė	10
J. LAUKINEITĖ. Apie miško medelynus ir sėklininkystę Lenkijoje ir Olandijoje	10
J. MOTIEJŪNAITĖ, A. KAČERGIUS, J. KASPARAVIČIUS. Miškas, medžiai, mikorizė ir stresas	12
B. GRIGALIŪNAITĖ, A. MATELIS, D. BUROKIENĖ, E. STACKEVIČIENĖ. Beržo (<i>Betula L.</i>) vėžys	14
Mokymas	16
A. KRASAUSKIENĖ. Mokslinės duomenų bazės ir atvira prieiga	16
Saugomos teritorijos	20
J. GRIGALIŪNAS. Spygliuočių medynų ateitis rezervatuose	20
Urėdijose	22
S. ADOMAVIČIUS, L. SADAUSKIENĖ. Vienas anksti į miško gaisrą atvykęs ugniagesys yra geriau, nei dešimt pavėluotai	22
V. TREPĖNAITIS. Spalio vėtroš padariniai miškuose	25
R. ALIULYTĖ. Miško taku – gamtos pažinimo link	26
R. VASILIAUSKAS. Pagerbta Lietuvos medkirčių komanda	27
Medžioklė	32
R. VASILIAUSKAS. Parodos šurmulyje virpino tauriųjų elnių balsai	32
Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis	35
Miškas ir visuomenė	36
Laisvą minutę	38
Nauji leidiniai	39
Datos	40

Lietuva pripažinta geriausiai pasaulyje miškus saugančia valstybe

Lietuva su dar keliomis valstybėmis pripažinta, kaip geriausiai miškais besirūpinanti valstybė

Jeilio universiteto (JAV) mokslininkams paskelbus kasmetinį Aplinkos gerovės indeksą, paaiškėjo, kad pagal **miškų išsaugojimo vertinimą, mūsų šalis pripažinta pirma pasaulyje**. Atliekant miškų išsaugojimo vertinimą, vadovautasi trimis kriterijais: medynų tūrio pokyčiai (vertinimo laikotarpis 1995–2010 m.); miško kirtimai (vertinimo laikotarpis 2000–2010 m.); miškingumo pokyčiai (vertinimo laikotarpis 2000–2010 m.). Per pastarąjį dešimtmetį Lietuvos miškingumas padidėjo nuo 30,9 proc. iki 33,2 proc., brandžių medynų tūris – nuo 73,7 mln. iki 94,6 mln. m³. Valstybinių miškų plotas per dešimtmetį padidėjo 63 tūkst. ha, arba 6 proc., medynų tūris – 25 mln. m³. Vidutinis medienos tūris 1 ha per pastaruosius 10 metų padidėjo 13 m³ ir siekia 237 m³, bendras sukauptas medynų tūris visuose miškuose nuo 2001 m. padidėjo 38 mln. m³, metinis medienos tūrio prieaugis – iki 16,6 mln. m³.

Visų rūšių miško kirtimais Lietuvos valstybiniuose ir privačiuose miškuose per pastarąjį dešimtmetį kasmet paruošiama 5,3–6,5 mln. m³ likvidinės medienos. Tokia medienos ruošos apimtis atitinka darnaus miškų ūkio principus. Tiesioginis valstybės turto vertės didinimas yra ir miškų plotų plėtimas. Per 10 metų valstybinių miškų vertė padidėjo 1 mlrd. litų vien kaupiant medienos tūrį, t. y. neiškertant viso medienos prieaugio ir sodinant naujus miškus. 2001–2011 m. pasodinta beveik 12 tūkst. ha naujų miškų. Daug investuojama į modernius medelynus. Valstybinių miškų visų mokesčių santykis su gautomis pajamomis yra 42 proc. (didžiausias procentas Europoje). Lietuvos valstybinio miško sektoriaus generuojama nuosavo kapitalo grąža yra 16,3 proc. (Lenkijoje – 10,4 proc., Suomijoje – 13,9 proc., Žemutinėje Saksonijoje – 10,5 proc.).

Spalio 1-2 d. Vienoje (Austrija) **vyko XXVI EURAGRI konferencija**, kurioje dalyvavo 15-os Europos šalių atstovai. Lietuvai šiame renginyje atstovavo LAMMC mokslininkai Z. Dabkevičius, R. Ozolinčius, Ž. Kadžiulienė, ŽŪM darbuotojai V. Žostautienė, Z. Duchovskienė. Konferencijoje aptartos pagrindinės žemės ūkio mokslų tendencijos, lankytasi Federalinės žemės ūkio ministerijos Agrobiotechnologijų departamente ir Austrijos žemės ūkio veterinarijos mokslų eksperimentinėje stotyje, aptarta ilgalaikių miško ekosistemų tyrimų infrastruktūra (BIOS ir LTER) bei Gyvybės mokslų universiteto Vienoje ir Aplinkos apsaugos agentūros strateginiai pasiūlymai.

Spalio 4 d. Radviliškyje iškilingai buvo **pradėtos moderniausio Baltijos šalyse pjautinės medienos apdirbimo cecho statybos**. Ta proga į žemę įleista simbolinė kapsulė. Renginyje dalyvavo generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas, Radviliškio rajono savivaldybės mero pavaduotojas K. Augulis, Radviliškio, Pakruojo, Šiaulių, Tytuvėnų, Mažeikių, Raseinių, Trakų, Kretingos miškų urėdai, Biržų, Telšių, Duobavos, Rietavo miškų urėdijų atstovai. Viena didžiausių medienos gamintojų ir eksportuotojų Lietuvoje – įmonė UAB „Juodeliai“, dirbanti jau 18 metų, sėkmingai auga ir plečia savo veiklą.

Spalio 4-6 d. Aleksandro Stulginskio universitete vyko penktoji miško, medžioklės ir aplinkos paroda **„Sprendimų ratas 2012“** (plačiau – 8 p.). Parodos metu taip pat vyko tarptautinė medžioklės ir žūklės trofėjų paroda, LR prezidento taurės žirgų konkūras bei 14-asis Europos Taurių elnių kvieslių čempionatas (plačiau – 32 p.).

Spalio 10 d. Krekenavos regioniniame parke organizuotas seminaras **„Novatoriška JMB mokymo programa“** miškų urėdijų darbuotojams bei mokytojams, kurioje dalyvavo jaunujų miško bičiulių būrelių veiklą. Sveikinimo žodį tarė LMS prezidentas E. Bartkevičius, AM Miškų departamento atstovė A. Graževič, JMBS Rėmimo tarybos pirmininko pavaduotoja E. Mankevičienė. Apie JMBS ištakas papasakojo ASU doc. J. Šepetienė, pranešimus skaitė Lietuvos saugomų teritorijų, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro atstovai. Aplinkos ministro, Lietuvos miškininkų sąjungos bei JMBS Rėmimo tarybos padėkomis apdovanoti aktyviausių būrelių vadovai, tarptautiniuose konkursuose dalyvavusių būrelių vadovai bei miškininkai,

aktyviai globojantys jaunuosius miško bičiulius.

Spalio 11 d. Miškų institute vyko LAMMC **trečioji konferencija „Dirbkime kartu“**. LAMMC direktorius prof. Z. Dabkevičius skaitė pranešimą apie 2012 m. veiklos rezultatus ir ateities planus.

Spalio 12 d. Vilniuje surengtame išplėstiname **Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos posėdyje** aptartos svarbiausios aktualijos (plačiau – kitame numeryje).

Spalio 12 d. ASU Miškų ir ekologijos fakultete **Povilo Matulionio kabinete atidaryta atnaujinta ekspozicija**.

Spalio 15-19 d. Lagovoje (Lenkija) vyko konferencija **„Aktualios miško sanitarijos apsaugos problemos“**. Joje iš Lietuvos dalyvavo Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininkystės skyriaus ir Valstybinės miškų tarnybos specialistai.

Spalio 17 d. LR Seimas po svarstymo pritarė **Miškų įstatymo pakeitimams**, kuriais numatoma patikslinti išimtis dėl miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir privačios miško valdos skaidymo į dalis. Taip pat pakeitimais siūloma leisti skaidyti privačią miško valdą į dalis, kai atidalijama privati miško valda buvusiai sodybai atstatyti. Numatoma galimybė atstatyti buvusias sodybas buvusiems savininkams ir jų pirmos, antros ar trečios eilės įpėdinams.

Spalio 17 d. Briuselyje (Belgija), Europos Miškų Rūmuose vyko **seminaras „Miškų ūkio vaidmuo ES Klimato politikai: N. Zelandijos patirties pritaikymas ir ateities sprendimai“**. Jį organizavo Europos miško savininkų asociacijų federacija (CEPF), ES valstybinių miškų asociacija EUSTAFOR ir Aplinkos apsaugos fondas (EDF).

Spalio 17 d. Aleksandro Stulginskio universitete organizuotas **Girinių bendrijos Tarybos posėdis**. Jame LMS prezidentas E. Bartkevičius aptarė klausimą dėl kvalifikacijos kėlimo kursų girininkams, įvairių seminarų bei kitų renginių ir organizavimo. Svarstyti klausimai dėl apribojimo parduoti nenukirstu mišku padarinę beržo medieną ir kirtimo atliekas, dėl neaiškumų inventorizacijos metu vertinant miško želdinius ir žėlinius, dėl uniformų dydžių ir siuvimo kokybės.

Spalio 24 d. Ūkio ministerijoje pristatyta valstybės valdomų įmonių reforma ir jos poveikis Lietuvos valstybiniams miškams.

Susitikime dalyvavo Lietuvos visuomeninių organizacijų ir atstovų pareiškimą „Dėl bandymo sugriauti Lietuvos valstybinių miškų sistemą ir susidoroti su jos vadovu Benjaminu Sakalausku“ pasirašę Lietuvos žaliųjų judėjimo pirmininkas R. Braziulis, Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentas E. Bartkevičius, viceprezidentas prof. A. Juodvalkis, Medienos perdirbėjų asociacijos direktorius J. Zimnickas, Miškų urėdų tarybos valdybos pirmininkas K. Šakūnas, PMSA tarybos pirmininkas G. Kovalčikas, Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkas A. Rauka, Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis patarėjas A. Vancevičius bei Ekonomikos, finansų ir apskaitos skyriaus vedėja V. Charačdienė. Dar rugsėjo 12 d. Seimo Aplinkos apsaugos komiteto posėdyje įvyko pareiškimo „Dėl bandymo sugriauti Lietuvos valstybinių miškų sistemą ir susidoroti su generaliniu miškų urėdu Benjaminu Sakalausku“ svarstymas. Pasak Ūkio viceministro A. A. Audicko, šiuos asmenis sukviėtė, norėdamas plačiau papasakoti apie Ūkio ministerijos vykdomą valstybės valdomų įmonių reformą, aptarti jos tikslus.

Kreipimosi autoriai pakartotinai atkreipė Ūkio viceministro dėmesį į tendencingus Ūkio ministerijos bandymus „reorganizuoti“ valstybinę miškų sistemą. Buvo konstatuota, kad toks darinys kaip „Visuomis“ neegzistuoja nė vienoje valstybėje. Be to, informuota apie Jeilio (JAV) universiteto išvadą, kad pagal miškų išsaugojimo vertinimą mūsų šalis pripažinta pirma pasaulyje. Akcentuota, kad Ūkio ministerija dažnai žvalgosi į Švedijos ir Latvijos neva gerai tvarkomą miškų ūkį, nors pasaulio šalių vertinimo skalėje Švedija tik 64, Latvija – 32 vietoje. Be to, tarptautinio miškų tvarkymo sertifikato FSC sustabdymas AB Latvijas valsts meži (Latvijos valstybiniai miškai) – dėsningas miškininkavimo, orientuoto į vienadienę naudą Latvijoje, rezultatas. Kreipimosi autoriai išreiškė susirūpinimą, kad Ūkio ministerija proteguoja miškų įvertinimą apskaitoje, remdamasi Skandinavijos įmonių, kurios yra įsigijusios ir viešai deklaruoja planus įsigyti miškų Baltijos šalyse, Brazilijoje, Argentinoje ir kt. šalyse, pavyzdžiu.

Svarstytas Ūkio ministerijos siūlymas – visoms miškų urėdijoms nustatyti vienodą kapitalo kainą. Susitikimo metu Ūkio ministerija pripažino, kad pirminiame pro-

jekte valstybinių miškų sektoriui siūlyta nustatyti 9,41 proc. siektina kapitalo kaina buvo per didelė. Dėl miškų urėdijų veiklos efektyvumo didinimo prieita prie nuomonės, kad ekonominės naudos siekimą privaloma subalansuoti su aplinkos kokybės išsaugojimu.

Vertinant valstybinių miškų sektoriaus veiklos rezultatą – kapitalo grąžą grynąjį pelną padidinti ne tik netipinių mokesčių valstybei suma, sumažinta pelno mokesčio dalimi, bet ir nekomercinei veiklai skiriamų sąnaudų suma bei perskaičiuojama miškų vertės pokyčio suma. Be to, Aplinkos ministerijos 2011 12 16 Ūkio ministerijai pareikšta pozicija: „iš miškų sektoriaus balanso turto ir kapitalo išbraukti 3,1 mlrd. litų (leidžiamus tolygiai naudoti per 80-100 metų) įkalkuliotą miškų vertę ir įtraukti tik per vienerius metus kertamo miško vertę, tuo pačiu perskaičiuoti visus ataskaitoje teikiamus rodiklius.

Ūkio viceministras pabrėžė, kad 2012 06 06 LR Vyriausybės Nutarimas Nr. 665 „Dėl valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo“ taikomas akcinėms bendrovėms, o ne Valstybės įmonėms.

Viceministras negalėjo išaiškinti, kodėl valstybės tarnautojai negali būti įmonių valdybos nariais.

Spalio 24 d. Susisieikimo ministerijoje įvyko darbo grupės posėdis, kuriame aptarti kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 2, 6 str. ir 4 priedėlio pakeitimo ir papildymo įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų dėl transporto priemonių, kurių ašių apkrova neviršija leidžiamos apkrovos, o bendroji masė viršija leidžiamą bendrąją masę ir yra ne didesnė kaip 48 t, važiuojam valstybinės reikšmės keliais rengimo klausimai. Lietuvos automobilių kelių direkcijai pavesta kartu su VŠĮ Kelių ir transporto tyrimo institutu ateinančiam darbo grupės posėdžiui patikslinti sunkiasvorių transporto priemonių leidžiamų važiuoti maršrutų valstybinės reikšmės keliuose schemą bei kitus su įstatymo pakeitimu ir papildymu susijusių dokumentų projektus.

Spalio 28 d. vidurdienį Vilniaus Rotušės aikštėje Lietuvos medžiotojų bendrija **minėjo šv. Huberto dieną.** Vilniaus krašto medžiotojų kolektyvai pristatė medžioklės trofėjus, suvenyrus, sužvarbusius vilniečius ir miesto svečius vaišino karšta žvėriene.

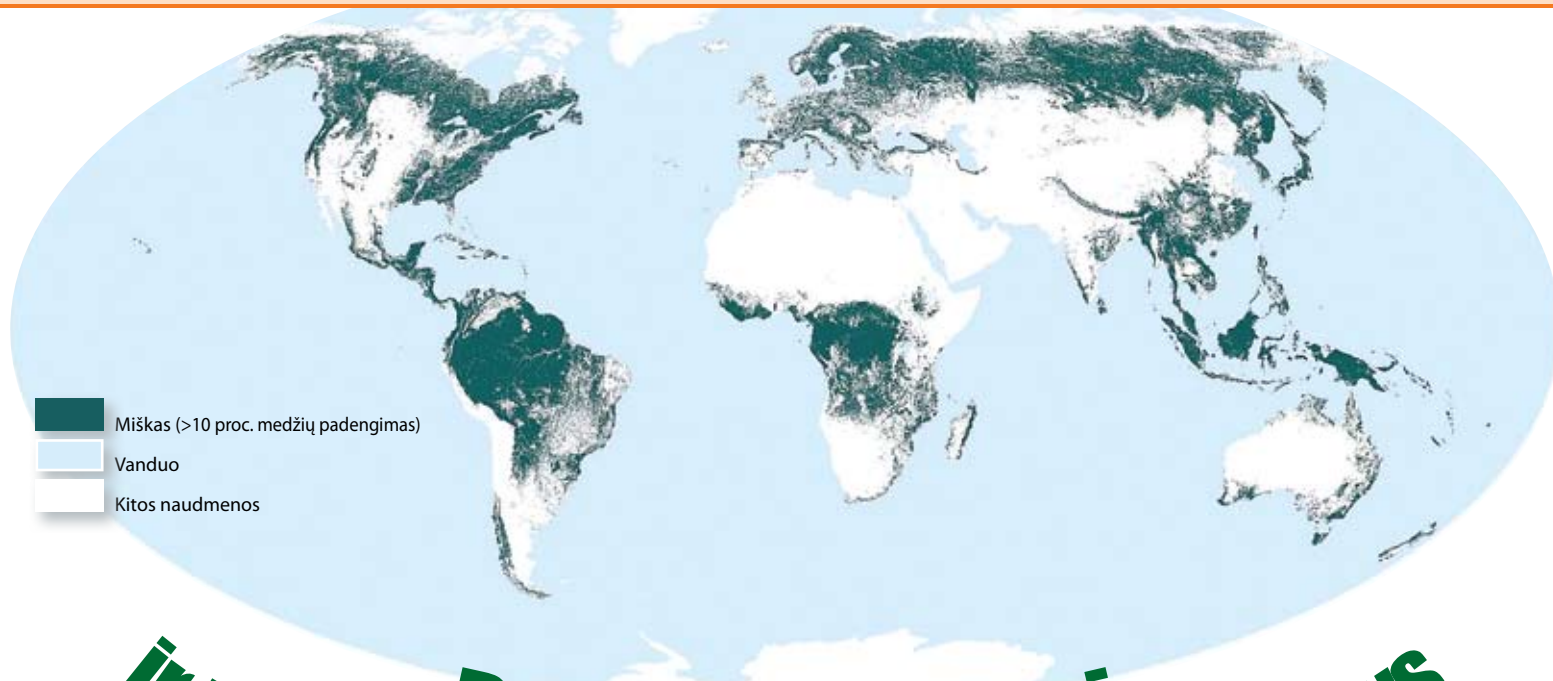
***Aleksandro Stulginskio universiteto fakultetuose spalio mėn. katedros jungimo būdu pertvarkytos į institutus.**

Universiteto struktūros pertvarka siekiama konsoliduoti mokslinį potencialą, formuojant tyrėjų mokyklas, skatinti tyrimų apimtį, kompleksiskumą ir tarpdalykiškumą, sustiprinant universiteto konkurencines pozicijas, vykdant mokslo rezultatais grįstas studijas, sumažinant pagrindinių akademinių padalinių studijų administravimo našą. Po struktūros pertvarkymo Miškų ir ekologijos fakulteto sudėtyje yra Aplinkos ir ekologijos institutas, sujungus buvusio Aplinkos instituto laboratorijas, Aplinkotyros laboratoriją; Sintezės dujų, antros kartos skystųjų biodegalų ir biovandenilio laboratoriją; Biodyzelino, bioetanolio ir biologinių tepalų laboratoriją; Biologinių atliekų ir šalutinių produktų panaudojimo laboratoriją, Chemijos ir Ekologijos katedras, Miško biologijos ir miškininkystės institutas (prie Miškininkystės katedros prijungiant Medžioklėtyros laboratoriją), Miškotvarkos ir medienotyros institutas (prie Miškotvarkos katedros prijungiant Miškų monitoringo laboratoriją).

***Valstybinė miškų tarnyba informuoja,** kad spalio mėnesį buvo organizuoti Miškų kontrolės skyriaus teritorinių poskyrių specialistų mokymai. Pareigūnai buvo mokomi dirbti su Neteisėtų kirtimų registro tvarkymo programinėmis priemonėmis. Kartu su mokymais aptarti miškų kontrolės efektyvumo didinimo klausimai, dalyvaujant Valstybinės miškų tarnybos vadovybei.

***Spalio mėn.** vyko kasmetinis konkursas „Pavyzdgingai tvarkoma privati miško valda 2012“, kurį organizavo Lietuvos miško savininkų asociacija. Konkurso metu išrinkti geriausiai savo miško valdą prižiūrintys miško savininkai. Tikslas – skatinti privačių miškų savininkus savo valdose ūkininkauti pagal tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio tvarkymo bei naudojimo principus. Renkant pavyzdgingiausiai besitvarkančius miško savininkus valdos vertinamos kompleksiskai: dėmesys skiriamas valdos riboms ir riboženklams, pagrindiniams ir ugdomiesiems kirtimams, želdiniams ir žėliniams, sanitarinei miško būklei, infrastruktūriniais įrenginiais, savanoriškiems aplinkosauginiams įsipareigojimams. Papildomi balai skiriami už išskirtinius sprendimus ir rezultatus.

Pamestą valstybinį spaudą Nr. 27/38, išduotą VĮ Valkininkų miškų urėdijos Eišiškių girininkijos girininko pavaduotojui Norbert Mazur, laikyti negaliojančiu.

ir tarptautinės miškų politikos kryptys

Pasaulio miškai

GEDIMINAS JASINEVIČIUS

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškų ūkio plėtros skyriaus
vyriausiasis specialistas

Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) duomenimis, mūsų planetoje yra per 4 mlrd. ha miškų. Iš pirmo žvilgsnio šis skaičius atrodo įspūdingas, ypač jį palyginus su Lietuvoje esančiais 2 mln. ha – tai sudaro vos 0,05 proc. pasaulio miškų. Visi pasaulio miškai dengia tik 31 proc. žemynų teritorijos ir šis skaičius kasmet mažėja. Kai kuriose valstybėse miškai užima mažiau nei 10 procentų šalies teritorijos. FAO duomenimis, tokių valstybių pasaulyje yra 54. Pasaulio miškų statistika pradėta rinkti dar 1800 metais. Nuo to meto miškų plotai sumažėjo net 1 mlrd. hektarų. Kodėl taip nutiko ir kokios to priežastys?

Miškų naudojimas glaudžiai susijęs su žmonių populiacijos augimu ir visuomenės supratimu, kaip reikėtų naudoti gamtos išteklius. Istorija aiškiai rodo, kad tose šalyse, kuriose gausu gamtinių išteklių ir nedidelis gyventojų tankis, nėra siekių išsaugoti miškus, o visa energija nukreipiama į gamtos turtų naudojimą. Tokiais atvejais miško produktai naudojami neatšakingai ir neefektyviai. Daugėjant gyventojų ir augant pramonei, žaliavų paklausa didėja, o tai priverčia visuomenę susirūpinti ir atsakingiau naudoti gamtos išteklius. Deja, šis supratimas atsiranda ne iš karto: visuomenė susirūpina tik tada, kai pasiekiamas tam tikra riba – grėsmė dėl iš-

teklių sunaikinimo. Vienos tautos tai supranta anksčiau, kitos – vėliau, bet praktiškai visos praeina šį kelią ir susiduria su ta pačia problema.

Europos šalims tai jau praeitas etapas. Pradedant XV a. Vakarų Europoje, vėliau – Rytų Europoje miškai buvo masiškai kertami ir paverčiami kitomis naudingomis, o miško produktai, daugiausia mediena, naudoti pramonės reikmėms. Laimė, Europa suprato savo klaidas ir ėmėsi konkrečių veiksmų gausinti gamtos išteklius. Šiuo metu Europos miškų plotas didėja, kasmet įveisiama apie 0,7 mln. ha miškų, vidutinis Europos regiono miškingumas – 45 proc. Niekur toli nereikia žvalgytis, Lietuvoje per pastaruosius 70 metų šalies miškingumas padidėjo nuo 20 iki 33 proc. Daugiau informacijos apie Lietuvos ir pasaulio miškus galima surasti Aplinkos ministerijos leidinyje „Žvilgsnis į Lietuvos ir pasaulio miškus“. Šį leidinį galima surasti Aplinkos ministerijos tinklalapyje www.am.lt, skiltyje Miškai – esama būklė.

Europoje miškų plotai didėja, o kituose regionuose mažėja. Pasaulyje

kasmet iškertama apie 13 mln. ha miškų – tai šešis kartus daugiau nei visos Lietuvos miškų plotas. Blogiausia yra tai, kad buvusioje miško žemėje įveisiamos žemės ūkio kultūros arba didžiuliai plotai paliekami dykumėti. Per praėjusį dešimtmetį tokiu būdu miškai sparčiai naikinti Brazilijoje, Indonezijoje ir kai kuriose Afrikos žemyno valstybėse. Dėl gamtinių veiksnių (sausrų, gaisrų) miškai sparčiai nyksta ir Australijoje. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis turi įtakos kitiems procesams: klimato kaitai, sausroms, dykumėjimui ir pan. Šiems procesams sušvelninti ar netgi sustabdyti turėtų būti priimami politiniai sprendimai – ir nepaprasti sprendimai, nes miškų naikinimo pasekmių problema nėra tik vienos ar kelių valstybių reikalas, bet visos pasaulio bendruomenės rūpestis. Trumpai supažindinsiu su pagrindinių organizacijų veikla, kurios atsakingos už tarptautinės miškų politikos formavimą ir įgyvendinimą.

Jungtinės Tautos

Miškų politiką aukščiausiu lygmeniu formuoja Jungtinės Tautos. Ši organizacija 1992 m. surengė Aplinkos ir plėtros konferenciją, kitaip dar vadinamą Rio viršūnių susitikimu. Konferencijoje buvo

analizuojami ir pasaulio miškų politikos klausimai. Konferencijos metu priimti teisiškai neįpareigojantys sprendimai dėl visų tipų miškų tvaraus miškininkavimo esminių principų. Kaip vėliau paaiškėjo, šalys narės nepilnai įgyvendino šiuos principus tikriausiai todėl, kad tai nėra teisiškai įpareigojantis susitarimas. Šių metų birželį įvyko dar vienas pasaulio šalių vadovų susitikimas, vadinamas Rio+20. Konferencijoje buvo apžvelgti esminiai pokyčiai per praėjusius 20 metų, kurie turi tiesioginės įtakos miškų sektoriui. Paminėti keli iš jų:

- prarasta 300 mln. ha miškų;
- CO₂ į atmosferą išmetamas kiekis padidėjo 36 proc.;

- biologinė įvairovė sumažėjo 12 proc.;

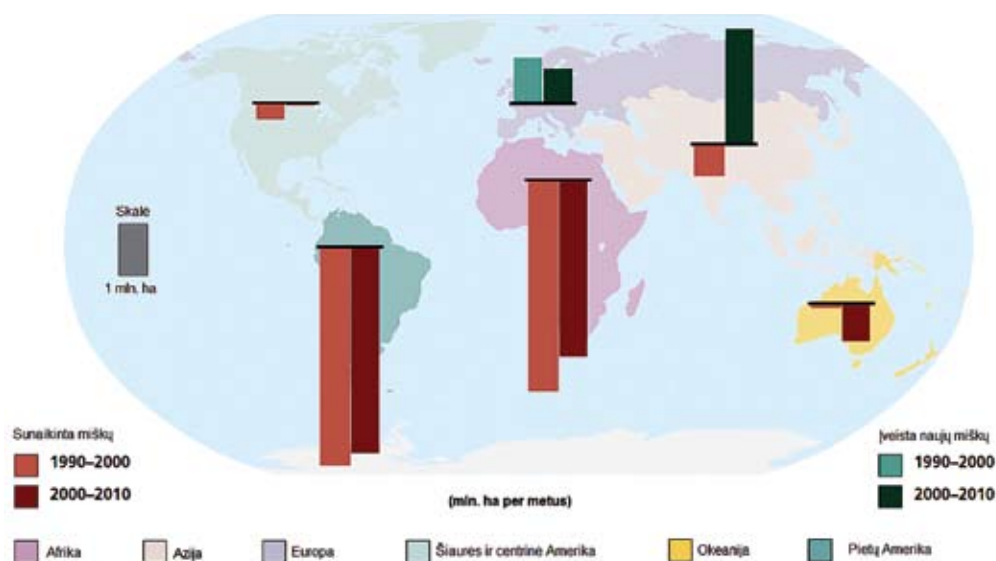
- gyventojų skaičius padidėjo 26 proc.;

- žaliavų kainos pakilo 47 proc.

(iš Hanso Brattskaro, Norvegijos aplinkos ministerijos Tarptautinės klimato kaitos politikos departamento direktoriaus, pranešimo)

Nors konferencijoje pristatyti pranešimai kelia susirūpinimą, tačiau Rio+20 nepriimti aiškūs sprendimai dėl pasaulio miškų ateities. Daugiausiai buvo analizuojami klausimai dėl Rio konferencijoje nustatytų principų neefektyvaus įgyvendinimo, ateities iššūkių miškų sektoriui ir dėl žaliosios ekonomikos. Pastarasis terminas sunkiai suprantamas. Kol kas nėra tikslaus žaliosios ekonomikos apibrėžimo, bet idėja ta, kad siekiant pagerinti žmonių gyvenamąją aplinką ir sumažinti skurdą, reikėtų skatinti investicijas į atsinaujinančius išteklius, jų naudojimą nedarant žalos aplinkai. Miškų sektoriuje tai galėtų būti suprantama kaip tvariai užaugintų medienos produktų naudojimo skatinimas statybose ir biokuro naudojimas energijai gaminti. Atrodytų keista, kad nykstant miškams, galvojama apie medienos produktų vartojimo skatinimą. Esmė ta, kad žaliojoje ekonomikoje turėtų būti vartojama tik tvariais miškininkavimo principais užauginta mediena, dėl to grėsmės miškų naikinimui nekiltų, nes tvariai miškininkaujant iškirstas miškas privalo būti atželdintas, o vėliau deramai ugdomas. Manoma, kad žaliąją ekonomiką suaktyvinus miškų sektorių, iš aplinkos būtų

Miškų plotų pasikeitimas skirtinguose regionuose 1990–2010 m. (FAO 2010)

sekvestruojama (sugerinama) daugiau anglies dvideginio, o statybose panaudojote medienoje jis būtų sulaikomas.

Be minėtų viršūnių susitikimų, Jungtinės Tautos miškų klausimais kas dvejus metus organizuoja Miškų forumus. Tai tarpvyriausybiniis Jungtinių Tautų šalių narių forumas, kuriame skatinamas miškų valdymas, jų išsaugojimas ir tvarus miškininkavimas visų tipų miškuose. Tokiuose forumuose paprastai aptariamas teisiškai neįpareigojančių susitarimų įgyvendinimas ir kiti aktualūs klausimai. Šių susitikimų dokumentai (rezoliucijos) neturi didelės teisinės galios, tai tarsi gairės formuojant tarptautinę miškų ūkio politiką. Jungtinių Tautų miškų politiką įgyvendina FAO.

FAO

Pagrindinis FAO tikslas – padėti šalims narėms diegti tvaraus miškininkavimo principus, kad visi pasaulio miškai būtų tvarkomi vadovaujantis šiais principais. Tvarus miškininkavimas – tai subalansuotos socialinės, aplinkosauginės ir ekonominės miškų funkcijos. Didelis dėmesys kreipiamas į vietinių gyventojų, kurių gyvenimo gerovė tiesiogiai priklauso nuo miško (pasaulyje tokių gyventojų yra apie 0,3 mlrd.), sąsajas su mišku, jų gyvenimo kokybės gerinimu ir skurdo mažinimu. Juk labai svarbu, kad žmonės, kurių pagrindinis pragyvenimo šaltinis yra miškas, kuo anksčiau suprastų, kaip taupiai naudoti gamtos išteklius.

FAO, įgyvendindama įvairias su miškais susijusias programas, šalims narėms

(dažniausiai besivystančioms) teikia finansinę, techninę ir konsultacinę pagalbą.

Paminėsiu keletą FAO įgyvendinamų programų:

- *Miškų tvarkymo ir valdymo gairių rengimas*

FAO, bendradarbiaudama su šalių vyriausybėmis, nevyriausybėmis organizacijomis ir su kitomis suinteresuotomis pusėmis, vykdo konsultacijas dėl miškų tvarkymo ir šalims narėms parengia gaires. Populiariausios gairės apima miško gaisrų valdymą, miškų atkūrimą ir miškų naudojimą. FAO taip pat nustato ir pagrindines sąvokas miškų srityje, pvz., kas yra miško žemė ar kaip suprantamas miškų naikinimas. Mūsų šalies pagrindiniai miškų teisės aktai taip pat sukurti vadovaujantis FAO rekomendacijomis ir sąvokomis.

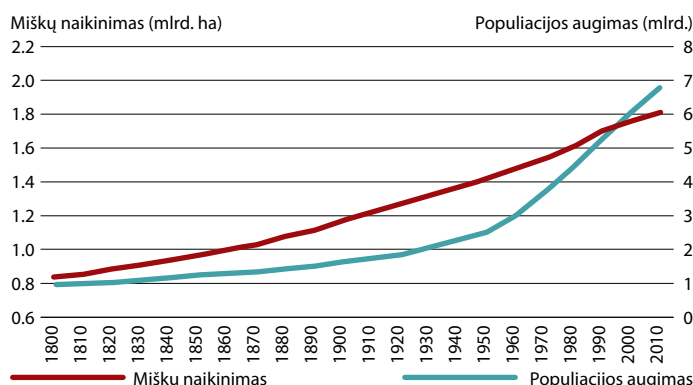
- *Nacionalinių miškų programų rengimas ir įgyvendinimas*

Ne visos pasaulio šalys turi nacionalines miškų programas, kuriose galėtų būti įtvirtinti pagrindiniai miškininkavimo principai ilgesniam nei 10 metų laikotarpiui. Todėl FAO, bendradarbiaudama su vyriausybėmis, į tokias šalis siunčia savo ekspertus, kurie analizuoja esamą situaciją ir padeda sukurti nacionalines miškų programas. Per pastaruosius 20 metų tokia pagalba buvo suteikta daugiau nei 120 pasaulio šalių.

- *Pasaulio miškų išteklių įvertinimas*

FAO nuolatos renka informaciją apie miškų išteklius visame pasaulyje. Duomenys apie miškus surenkami ir apibendrinami iš 233 šalių. Kas penkerius metus

Žmonių populiacija ir miškų naikinimas 1800 – 2010 m. (FAO 2010)

pateikiama detali ataskaita atskleidžia esamą padėtį ir pastarojo meto tendencijas. 2010 m. ataskaitą galima rasti internete adresu <http://www.fao.org/forestry/fra/fra2010/en/>. Ji itin svarbi primant politinius sprendimus pasauliniu ir regioniniu lygmenimis. Džiugu, kad ir mūsų tautietis Arvydas Lebedys, dirbantis FAO Miškų departamente, prisideda prie šios svarbios misijos.

● Miškų įveisimo programos

FAO bendradarbiauja besivystančiose šalyse įgyvendinant miškų įveisimo programas REDD ir REDD+ (*Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation*). 44 šalyse partnerėse įveisiami miškai siekiant padidinti miškų plotus ir sumažinti CO₂ emisiją dėl miškų naikinimo ir alinimo. Lėšos šiai programai įgyvendinti surenkamos iš vadinamųjų šalių donorų (Danijos, Norvegijos, Ispanijos, Japonijos). Šiais metais į pasitikėjimo fondą miškams įveisti buvo surinkta daugiau kaip 117 mln. JAV dolerių.

FAO taip pat veikia kaip neutralus politinio dialogo forumas. Kas dvejus metus organizuoja Miškų komitetą, kurio išvadomis remiantis formuojamos ateinančio laikotarpio programos ir paskirstomos lėšos. Šių metų rugsėjį pagrindinėje FAO būstinėje Romoje vyko 21-oji Miškų komiteto sesija. Šiame komitete dalyvavo daugiau kaip 500 dalyvių iš įvairių pasaulio šalių ir nevyriausybinų organizacijų. Pagrindinis susitikimo akcentas – FAO rengiama Miškų sektoriaus strategija iki 2030 metų. Pagrindinis jos tikslas yra įgyvendinti tvaraus miškininkavimo principus visų tipų miškuose.

Komiteto susitikimo metu didelio dėmesio susilaukė FAO atlikta Rusijos miškų sektoriaus analizė. Šios šalies miškų sektorius labai svarbus formuojant tarptautinę miškų politiką, nes Rusijoje auga daugiau kaip 22 proc. (1,15 mlrd. ha) pasaulio miškų. FAO atlikta analizė atskleidė, kad Rusijos miškai naudojami neefektyviai, ypač šiaurinėje šalies dalyje, o nelegaliai kasmet iškertama net iki 20 proc. kertamos medienos. Analizėje pateikiami ir galimi trys scenarijai toliau vystant šios šalies miškų ūkio sektorių – nieko nekeisti, iš dalies ar pilnai modernizuoti miškų ūkį. Rusijos delegacijos atstovai tikino, kad artimiausiu metu bus priimti svarbūs sprendimai, o ateityje Rusijos miškai bus tvarkomi derinant socialines, ekologines ir ekonomines jų funkcijas.

Europos miškai

Tai yra Europos žemyno ministrų lygmens miškų politikos formavimo procesas (*Forest Europe*). Šis procesas vienija 46

Europos valstybes, kurios siekia vieno bendro tikslo – tvaraus miškininkavimo. Nuo 1990 m. surengtos šešios ministrų konferencijos Europos miškų išsaugojimo klausimais. Konferencijų metu būdavo priimami sprendimai, įtvirtinami deklaracijose, kuriose nebuvo privalomumo vykdyti sprendimus. Dvidešimt metų trunkantį Europos miškų politikos procesą vainikavo ryžtingas susitarimas. 2011 m. Osle vykusioje Šeštojoje ministrų konferencijoje priimtas istorinis sprendimas pradėti derybas dėl teisiškai įpareigojančios sutarties, o Europos miškų šalis suteiktas mandatas derėtis. Už miškus atsakingi Europos ministrai, pasirašydami Oslo deklaraciją, nusprendė, kad Europos miškų proceso, kuriam priklauso ir Lietuva, šalys pradės derybas.

Šių metų rugsėjį Bonoje (Vokietija) vyko antroji derybų sesija dėl teisiškai įpareigojančios sutarties miškų srityje. Renginyje dalyvavo Europos miškų šalių narių, Europos Sąjungos, Jungtinių Tautų, taip pat nevyriausybinų organizacijų ir mokslo institucijų delegacijos. Iš viso apie 200 dalyvių. Derybų metu šalys bandė susitarti dėl esminių sutarties elementų, pvz., būsimos sutarties taikymo srities, t.y., ar sutartis turėtų būti taikoma tik Europos miškams, ar vėliau galėtų prisijungti šalys iš kitų regionų. Derybose buvo svarstomas klausimas, kokia organizacija galėtų administruoti ir stebėti sutarties įgyvendinimą. Iki kitų metų birželio numatytos dar dvi derybų sesijos. Manoma, kad iki to laiko šalys narės susiderės dėl sutarties teksto, o tada neeilinėje ministrų konferencijoje bus priimtas sprendimas, ar laikytis teisiškai įpareigojančių susitarimų. Šiuo procesu siekiama galutinai Europoje įtvirtinti tvaraus miškininkavimo principus ir paskatinti kitus regionus tausoti pasaulio miškus ar net prisijungti prie šios sutarties.

Europos Sąjungos miškų politika

ES miškai sudaro 5 proc. pasaulio miškų (155 mln. ha). Per pastaruosius 60 metų miškų plotai ES tik didėjo. Bendrijos veikimo sutartyje nenustatyta, kad ES turi įgyvendinti vieningą miškų ūkio politiką, pvz. kaip žemės ūkio, todėl miškų politikos formavimas – kiekvienos šalies narės reikalas. Nepaisant to, kitų sektorių ES politikos labai veikia miškų sektorių, pvz., aplinkosaugos, klimato kaitos, energetikos politikos.

ES miškų politika formuojama tik per teisiškai neprivalomus susitarimus. 1998 m. patvirtinta ES miškams skirta strategija nustato tvaraus miškininkavimo principus Europos miškuose. Įgyvendindama šią strategiją, 2006 m. Europos Komisija patvirtino miškams skirtą veiksmų planą. Abu šie dokumentai nėra teisiškai privalomi, tai tarsi rekomendacijos šalims narėms, įgyvendinančioms miškų politiką. Šiuo metu Komisija rengia naująją ES miškams skirtą strategiją.

Europos Komisijoje veikia Nuolatinis miškų ūkio komitetas. Keletą kartų per metus susirenkantį komitetą sudaro šalių narių atstovai. Svarstomi su ES miškais susiję klausimai ir šalių narių patirtis. Komitetas Komisijai gali pateikti siūlymus dėl teisės aktų rengimo, o vėliau šie klausimai gali persikelti į ES Tarybą ir Parlamentą. Detaliau apie ES miškų politikos formavimo principus ir apie artėjančią Lietuvos pirmininkavimą ES Tarybai aptarsime kituose straipsniuose. □

PENTAX
A RICOH COMPANY

K-5 II

KORPUSAS IR OBJEKTYVAS ATSPARŪS DRĖGMEI IR DULKĖMS

16.3 mln. efektyvių vaizdo taškų
Filmavimas Full HD formatu
7 kadrai per sekundę fotografavimo sparta
Plėčiamas ISO nuo 80 iki 51200
3,0 colio raiškus LCD ekranas
Maitinimo šaltinis: Ličio jonų baterija
Magnio lydinio korpusas, atsparus vandeniui/dulkėm
ir šalčiui iki -10°
Vaizdo stabilizavimo sistema
Pentaprizminis vaizdo ieškiklis, matymas apie 100%

Parodos organizatoriai ir rėmėjai pasisakymuose įvertino šio renginio svarbą

Pagrindinis šiųmetės parodos akcentas – miškai ir medžioklė

Spalio 4-6 d. Akademijos miestelyje, ASU surengtos 5-osios miško, medžioklės ir aplinkos parodos „Sprendimų ratas 2012“ pagrindinė tema – „Miškai – Lietuvos turtas“. Parodos atidaryme dalyvavo LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas J. Urbanavičius, žemės ūkio ministras K. Starkevičius, aplinkos viceministras A. Spruogis, generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas, ASU rektorius prof. A. Maziliauskas, Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos pirmininkas R. Benetis, jo pavaduotojas E. Tijušas, parodos rėmėjai. Pasisakiusieji apžvelgė žemės ūkio, miškų, aplinkos apsaugos ir medžioklės sąsajas, pažymėdami, kad šiemet šalyje buvo ne tik rekordinis javų derlius (prikulta 4,2 mln. t grūdų), bet ir valstybinis miškų sektorius mokestine išraiška įnešė daugiausiai lėšų į šalies biudžetą, palyginus su ankstesniu laikotarpiu. Miškuose atsigavusi gyvūnų populiacija, todėl ir trofėjų derlius nemenkas.

Plačiau susipažinti su šalies miškų ūkio veikla, miškininkystės aktualijomis lankytojai galėjo tris dienas veikusiose ekspozicijose, kuriose Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Generalinės miškų urėdijos bei Valkininkų, Kėdainių, Raseinių, Šiaulių ir Rokiškio miškų urėdijų specialistai teikė informacinės literatūros, betarpiškai bendravo, pasakodami apie valstybinius miškus, jų tvarkymą, apsaugą, konsultavo miško savininkus miško tvarkymo, įveisimo klausimais. Su jaunaisiais parodos lankytojais bendravo JMBS nariai iš Šakių rajono Kriūkų vidurinės mokyklos (vadovai – mokytoja Dailė Jėčienė ir Šakių miškų urėdijos Sutkų girininkijos girininko pavaduotojas Robertas Valaitis), kitų mokyklų. Mylėti ir globoti Lietuvos gamtą ir miškus kvietė parodos metu jaunimui surengtos pažintinės akcijos „Piešiu mišką“ ir „Pažink mišką“, kurių dalyviai paskatinti parodos organizatorių prizais.

Su miškų urėdijų veikla parodos lankytojai galėjo susipažinti Generalinės miškų urėdijos pastatytuose stilinguose nameliuose iš medienos. Juose įsikūrė Kėdainių, Raseinių, Valkininkų, Šiaulių ir Rokiškio miškų urėdijų atnaujintos ekspozicijos. Rokiškio miškų urėdijai už darnios miškininkystės, medžioklės ir gamtos saugos propagavimą įteiktas parodos „Laureatų medalis“ bei diplomai. Per pastaruosius 10 metų Rokiškio miškų urėdija įveisė per 1000 ha naujo miško, daug dėmesio skiria saugomų teritorijų miškams, rekreacijai.

Parodos medaliai taip pat skirti UAB „Rovaltra“ (miško darbams pritaikytam traktoriui „Valtra T191 Hi Tech“), UAB „Laumetris“ (už traktorinę priekabą PTL-16).

Šiųmetėje parodoje daug dėmesio skirta ir medžioklės propagavimui. Pristatyta apie 900 medžioklės trofėjų, su medžiotų Lietuvoje ir egzotiniuose kraštuose. Savo informacinius standus, me-

Kolegiškas pokalbis Miškų departamento paviljone

Už valstybinių miškų išradimą pristatymą Rokiškio miškų urėdijos miškininkai tapo parodos laureatais

Apžiūros parodos ekspozicijos

Prezidento A. Brazausko medžioklės peilių kolekcijos fragmentas

VACLOVO TREPENČIO nuotrauka

džioklės trofėjus demonstravo Lietuvos, Čekijos, Latvijos bei Estijos medžiotojai. Lankytojai domėjosi eksponuota buvusio šalies Prezidento A. Brazausko privačia medžioklinių peilių, medžioklės medalių kolekcijos dalimi bei seniausiu trofėjumi – ASU Miškų ir ekologijos fakulteto dėstytojų pristatyta Medžiotojų draugijos įkūrėjo prof. T. Ivanausko 1907 m. spalio 9 d. Čepkelių raiste sumedžio briedžio su ragais iškamša, kuri saugoma Obelynės muziejuje. Išlikęs ir šio gamtininko autografas ant beržo tošies apie briedžio sumedžiojimo vietą, medžioklės dalyvius.

Už dalyvavimą tarptautinėje medžioklės ir žūklės trofėjų parodoje padėkos raštai skirti Slovakijos ir Estijos medžiotojų draugijoms, už medžioklės ūkio pristatymą parodos medalis ir diplomai – Lietuvos ir Čekijos medžiotojų draugijoms. Apdovanoti Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijai nusipelnę medžioklės žinovai, trofėjų ekspertai.

Spalio 6-ąją parodos lauko scenoje pirmą kartą Lietuvoje surengtas 14-asis Europos taurių elnių kvieslių čempionatas.

Parodoje atspindėta ir medienos ruošos bei perdirbimas, demonstruota miško technika, pristatytas komunalinis ūkis, alternatyvūs energijos šaltiniai, aplinkos

ASU Miškų ir ekologijos fakultetas eksponavo bene seniausią medžioklės trofėjų – prof. T. Ivanausko 1907 m. Čepkelių raiste sumedžio briedžio iškamšą

ASU MEF archyvo nuotrauka

tvarkymas, kaimo verslai. Verslą, mokslą ir studijas atspindėjo asociacijos „Slėnis Nemunas“ ekspozicija „Nuo amato iki inovatyvaus verslo“.

Miškininkystės, ekologijos specialistų rengimo klausimai, bendri veiklos projektai aptarti antrąją parodos dieną vykusioje konferencijoje „Baltijos šalių miškų fakultetų studijų ir mokslo plėtros kryptys“, kurioje pranešimus skaitė ASU, Latvijos ŽŪU, Estijos gyvybės mokslų universiteto darbuotojai. Besidominantiems privačia miškininkystėje surengti seminarai „ES parama miškams – dabartis ir perspektyvos“, „Alternatyvūs areofotografavimo sprendimai žemės ūkiui, miškininkystei ir pramonei“, „Ūkininkavimas saugomose teritorijose“, „Dekoratyvių augalų tręšimas“ ir kt.

Šiųmetėje parodoje „Sprendimų ratas 2012“ dalyvavo per 80 firmų, asociacijų bei gausus amatininkų, tautodailininkų, sodininkų būrys. Parodos dalyvius linkmino meno kolektyvų pasirodymai, tris dienas vyko LR Prezidento taurės žirgų konkursas.

MG inf.

Mielas skaitytojau,

Nuo 1929 metų leidžiamas miškininkystės žurnalas „MŪSŲ GIRIOS“ ir toliau išliks patikimu Jūsų patarėju, informacijos apie šalies miškų tvarkymą, atkūrimą, medienos ruošą ir prekybą, medžioklę bei miškininkų darbo patirtį skleidėju, jei pratęsite prenumeratą **2013 metams**.

Tai padaryti galite visuose „Lietuvos pašto“ skyriuose ir paskambinę į redakciją.

Žurnalo indeksas – 5057, su nuolaida – 5058. Prenumeratos kaina **mėnesiui** (su pristatymu ir PVM): dirbantiems – 10,50 Lt (metams – **126,00 Lt**), studentams, pensininkams, neįgaliesiems – 7,00 Lt (metams – **84,00 Lt**).

REDAKCIJA

EUGENIJUS BARNIŠKIO nuotrauka

Taip auginami
ąžuolų sodmenys
Jarocino miško medelyne

Apie miško medelynus ir sėklininkystę Lenkijoje ir Olandijoje

Generalinės miškų urėdijos šių metų rugsėjo 17-22 d. surengtoje miškų urėdijų miško medelynų vadovų dalykinėje išvykoje į Lenkijos ir Olandijos medelynus dalyvavo ir Valstybinių miško medelynų modernizavimo klausimams spręsti komisijos nariai. Noriu pasidalinti šių šalių miško medelynų veiklos patirtimi.

Jarocino miško medelyne

Pirmosios dienos programoje buvo Lenkijos Jarocino miško medelyno, aižyklos, ilgalaikio sėklų laikymo, ąžuolo ir buko saugyklos apžiūra ir Miško technikos centro (*Ośrodek Techniki Leśnej*) pagamintų miško medelynų technikos demonstravimas.

Pati stambiausia Lenkijos aižykla Jarocine per sezoną vidutiniškai išaižo 200-210 t kankorėžių. Joje kankorėžiai aižomi nuo lapkričio iki birželio, kai ypač didelis derlius – ir iki liepos. Kitu metu teikiamos ir papildomos paslaugas. Iki kankorėžių aižymo sezono pradžios džiovina mos vaistažolės ir įvairios sėklos, kukurūzai, taip pat paruošiamos gilės saugoti saugykloje.

Į aižyklą atvežti kankorėžiai pirmiausia patenka į priemaišų išvalymo liniją. Šiai operacijai skiriama iki 40 proc. viso aižymo laiko. Tik po to kankorėžiai patenka į moderniai įrengtą 180 t talpinančią saugyklą. Joje įrengta aktyvi ventiliacija, tarp dėžių cirkuliuoja oras. Palaikoma

JÜRATĖ LAUKINEITINĖ
Valstybinės miškų tarnybos
Miško sėklų ir sodmenų kokybės skyriaus
vyriausioji specialistė

75 proc. oro drėgmė ir 6°C temperatūra. Aižymo kamerų temperatūros režimo ir drėgmės kontrolė taip pat automatizuota. Sėklos nusparninamos šlapiuoju būdu, valomos pučiamo oro srautu. Išspręsta ir smulkių sakų gabalėlių, negyvų sėklų atskyrimo problema. Pastaroji operacija ypač reikalinga, kai sėklos naudojamos konteineriniam daigų išauginimui, kur taikomas taškinis sėjimas ir reikalaujamas šimtaprocentinis sėklų daigumas.

Šalia aižyklos esančioje saugykloje spygliuočių sėklos laikomos šalčiui atspariuose polietileno maišuose, sudėtuose į kartonines dėžutes. Šia patirtimi pasinaudota ir Lietuvoje – analogiškai sėklos laikomos Dubravos EMM urėdijos sėklų saugykloje.

Šalia aižyklos 2000 m. pastatyta 4 atskirų kamerų saugykla ąžuolo gilių ir buko sėkloms laikyti bei sėkloms stratifikuoti. Kaip minėjau, iki aižymo sezono aižykloje priimamos gilės, kurios plukdomos, taikoma termoterapija, džiovina mos. Plukdant vandenyje sveikos, didesnį tankį turinčios gilės nuskęsta, o vabzdžių, ligų ar mechanškai pažeistos, neišsivys-

Demonstruojama nauja miško medelynų technika

Moderni sėklų aižykla

Jarocino medelyne irengta automatizuota laistymo sistema

ZITOS BITVINSKAITĖS nuotraukos

čiosios išplaukia į paviršių, jos išgriebiamos. Po to gilėms taikoma termoterapija prieš grybą *Ciboria batschiana*. Tam gilės 2-3 val. laikomos +41° C temperatūroje aižymo kameroje. Temperatūra turi būti labai tiksli, nes žemesnėje nežūsta užkratas, o aukštesnė pavojinga gilėms. Vėliau jos džiovinamos iki ne mažesnės nei 40-48 proc. drėgmės. Prieš laikymą beicuojamos. Gilių laikymo temperatūra – nuo -1° C iki -3° C. Šioje temperatūroje maksimaliai sulėtinami gyvybiniai procesai. Esant dideliui sėklų drėgnumui, net ir minusinėje temperatūroje jie vyksta gana intensyviai. Per dvi savaites gilės gali sunaudoti visas deguonies atsargas. Todėl būtina pasirūpinti, kad iš gilių talpų pašalintų susikaupęs perteklinis anglies dvideginis ir patektų deguonis. Naudojamos 60 litrų talpos plastmasinės statinaitės. Jų viduryje įstatomas apie 10 cm skersmens statinaitės aukščio perforuotas vamzdis, užtikrinantis dujų apytaką (CO₂/O₂). Statinaitės pridengiamos storo popieriaus sluoksniu, ant kurio laisvai uždedamas dangtis (jo neprispaudžiant).

Gilės laikymui gali būti maišomos su įvairiu substratu. Tam tinka smėlis ar persijotas žvyras (jų trūkumas – didelis svoris), pasižyminčios antiseptinėmis savybėmis durpės (iš jų sunkiau giles išsijoti), medžio (ypač spygliuočių) pjuvenos, perlitas.

Jarocino saugykloje praktikuojama giles laikyti iki 18 mėn. plastmasinėse statinaitėse be substrato. Ažuolo giles laikyti šaldytuvuose kelerius metus gana brangu, nes reikalingi dideli saugyklų tūriai, energijos sąnaudos.

Apdorojant paruoštas buko sėklas, jos 16-32 val. džiovinamos aižymo kameroje ne aukštesnėje nei +20° C temperatūroje iki 10-15 proc. drėgnumo. Taip paruoštos sėklos saugykloje laikomos iki 5-erių metų.

Mažalapės liepos sėklos paruošiamos laikyti pagal originalią, senoje sėklininkystės literatūroje skaitytą metodiką. Sėklos 15 min. pamerkiamos į koncentruotą (98 proc.) sieros rūgštį, laikantis ypatingų atsargumo priemonių (specialūs rūbai, apsauginiai akiniai ir pirštinės). Po to 2 kartus perplaunamos vandeniu. Suminkštėjusios po skarifikacijos sėklos ištrinamos statybininko lopetėle, sutrinant riešutėlių luobelę. Tokiu būdu išlukštentos sėklos išvalomos ir saugomos šaldytuve.

Jarocino medelynas augina miško sodmenis bei nedidelę dalį jo produkcijos sudaro dekoratyviniai augalai. Apžiūrint medelyną, akį traukė puikūs vienmečiai pušies sodmenys.

Lenkijoje miško želdinimui naudojami 1-erių metų pušies sėjinukai, o dvimečiai tik tuomet, kai pildomi želdiniai arba augavietės yra sunkesnės. Pušies sodmenys, auginami 2-ejus metus, nepersodinami. Lysvėje sėjama 14 eilučių, rudenį kas antrą eilutę iškasa, taip išretindami pasėlius.

Buvome supažindinti su ažuolo sodmenų išauginimu polistiroliniuose konteineriuose. Šiuo būdu sodmenys Jarocino medelyne auginami nuo 1999 metų. Konteineriai užpildomi durpių ir perlito mišiniu. Pavasarį jau pradėjusios dygti

gilės sėjamos rankomis į šachmatiškai išdėstytas konteinerio duobutes. Pradžioje konteineriai sustatomi plastikiniuose šiltnamiuose, vėliau jau paaugę sėjinukai išnešami į lauką ir sustatomi ant paaukštintimų taip, kad natūraliai konteinerio gylį peraugusios šaknų dalys, nesiliesdamos su žeme, nudžiūtų, o konteineryje suformuotų kuokštinės šaknys. Auginimo metu konteineriai gausiai laistomi, įrengtos mobilios laistymo sistemos. Žiemai jie sustatomi ant žemės ir apipilami lapais. Šioje auginimo sistemoje daug rankų darbo (konteinerių užpildymas, sėjimas, pernešimas į lauką, sodmenų pakavimas realizacijai). Savikaina, lyginant su grunte auginamais sodmenimis, išauga nuo 0,28-0,35 zlooto iki 0,5 zlooto už vienetą, tačiau sutrumpinamas išauginimo laikas. Lenkijoje miško želdinimui leidžiama naudoti ne jaunesnius nei 2 metų amžiaus ažuolo sodmenis, bet šiems sodmenims padaryta išimtis – ne tik sodinami vienmečiai, bet ir minimalus aukštis sumažintas nuo 15 cm iki 7 cm. Pastebėta, kad konteineriniai sodmenys, suformavę puikią kuokštinę šaknų sistemą, pasižymi spartesniu augimu po persodinimo – labai gerai „startuoja“. Tokiu būdu iš dalies išsprendžiamas ir sodmenų trūkumas pramečiuojant gilių derliui. Be to, šie sodmenys sodinami po 4-4,5 tūkst. vnt./ ha (rečiau nei išauginti grunte). Polistiroliniuose konteineriuose auginami paprastojo ir bekočio ažuolo bei ir mažalapės liepos, juodalksnio sodmenys.

(Tęsinys – kitame numeryje)

Miškas, medžiai, mikorizė ir stresas

Dr. JURGA MOTIEJŪNAITĖ
Dr. AUDRIUS KAČERGIUS
Dr. JONAS KASPARAVIČIUS
Gamtos tyrimų centro Botanikos institutas

Lietuviškuose informacijos šaltiniuose rasime tokių mikorizės apibrėžimą: mutualistinė (abipusiai naudinga) augalų šaknų simbiozė su grybais; augalai iš grybų gauna tirpių azoto junginių ir fiziologiškai aktyvių medžiagų, grybai iš augalų – angliavandenių, vitaminų. Paprastai mikorizės, kaip reiškinio suvokimas, šiuo apibrėžimu ir apsiriboja. Iš tiesų mikorizės vaidmuo, tiksliau vaidmenų kompleksas, gerokai sudėtingesnis atskiriems augalams ir ekosistemai – šiuo atveju miškui. Neveltui mikorizė dabar vadinama „miško internetu“, nes vis daugiau tyrimų rodo, kad mikorizinių grybų hifai į vieną sistemą sujungia ne tik skirtingo amžiaus, bet ir skirtingų rūšių medžius. Vienų rūšių grybų individas gali sujungti daugiau medžių, kitų individo „jungimo pajėgumas“ mažesnis. Šiaurės Amerikoje atlikti tyrimai parodė, kad visus tirtą miško medžius sieja mikorizinis tinklas, kurio ašys – seniausi medžiai. Jauni medeliai, per mikorizę prisijungę prie „senių“, geriau išgyvena, o senų medžių pašalinimas tinklą išbalansuoja ir sutrikdo medžių mitybinius tinklus, jaunų medžių augimą bei atsparumą patogenams ir nepalankioms aplinkos sąlygoms. Mišriuose miškuose mikorizė, sujungdama maisto medžiagų turtingesnius lapuočių medžius su skurdesniais spygliuočiais, padeda palaikyti senesnių medžių mitybinį balansą bei įsitvirtinti ir augti spygliuočių daigams. Tačiau šis ryšys irgi dvipusis – ankstyvą pavasarį, kai lapuočių pumpurai dar tik pradeda skleisti, ir rudenį, nukritus lapams, spygliuočiai per mikorizės tinklus atiduoda dalį „pasiskolintų“ organinės anglies junginių lapuočiams. Be to, mikorizė perima maisto medžiagas iš mirštančių medžių ir perskirsto jas sveikiems. Ypač svarbus mikorizinio maisto medžiagų tinklo vaidmuo medžių mitybai, miško stabilumui ir atsistatymui miškuose, augančiuose sausesniuose

dirvožemiuose. Tačiau net ir tokios sudėtingos sistemos tarp medžių palaikymu mikorizės vaidmuo neapsiriboja. Ilgą laiką buvo manoma, kad bechlorofilai, fotosintezės nevykstantys augalai, tokie kaip Lietuvos miškuose augančios gluosvės, yra saprotrofai (mintantys pūvančia, negyva medžiaga). Dabar jau aišku, kad šie augalai aktyviai dalyvauja mikoriziniame tinkle, per jį gaudami visas reikalingas organines medžiagas, kurias pagamina chlorofilo turintys ir fotosintetinantys augalai. Be to, žinoma, kad kai kurie augalai dalį organinių anglies junginių gauna ne tik iš fotosintezės, bet ir iš mikorizinių grybų. Kol kas šis reiškinys stebėtas tik žoliniuose augaluose, bet spėjama, kad jis egzistuoja ir mikorizinių grybų bei medžių santykiuose, tuo labiau, kad yra žinoma, jog tos pačios mikorizinės grybų rūšys vienija įvairiuose miško arduose augančius augalus. Mikorizės tinklai drauge su dirvožemio mikroorganizmais vaidina esminį vaidmenį, kontroliuojant augalų ligas ir netgi reguliuojant kenkėjų populiacijas. Nors pasaulyje atlikta nemažai tyrimų, kurie rodo teigiamą mikorizės įtaką medžių sėjinukų augimui ir įsitvirtinimui, tačiau sudėtingesnio mikorizinio tinklo vaidmuo šiame procese pradedamas suprasti tik pastaruoju metu, kai buvo nustatyta, jog medžių daigai išgyvena ir įsitvirtina daug geriau, jei jiems pavyksta įsitraukti į bendrą mikorizės tinklą.

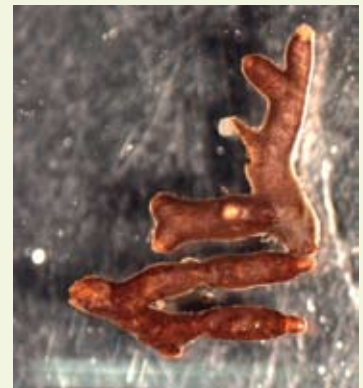
Pažaidos, darančios poveikį mikorizei, turi tiesioginės įtakos ir paskirų medžių augimui, ir viso miško vystymuisi. Nors bet kuri gyvenama aplinka niekada nebūna pastovi, jai būdingi įvairių sąlygų svyravimai, tačiau organizmai prie tų svyravimų evoliucijos eigoje prisitaikė, todėl gali išgyventi, esant tam tikram pokyčių spektrui. Svyravimo ekstremumai – pernelyg padidėjęs ar sumažėjęs rūgštingumas, temperatūra, vandens, maisto medžiagų ar druskų kiekis sukelia organizmų

Cenococcum geophilum sklerotis ir mikorizinė šaknelė

Pilkosios meškutės mikorizinė šaknelė

Rudojo piengrybio mikorizinė šaknelė

Paširpusiosios plaušabudės mikorizinė šaknelė

Piktosios ūmėdės mikorizinė šaknelė

Negyva mikorizinė šaknelė

Citrinalakštės ūmėdės mikorizinė šaknelė

Neidentifikuotos ūmėdės mikorizinė šaknelė

stresą ir pokyčius rūšių struktūroje. Visa tai galioja ir mikorizinių grybų atveju. Gamtiniai ir žmogaus veiklos sukelti stresai paveikia kokybinę ir kiekybinę mikorizinių tinklų sudėtį, tuo pačiu turi įtakos ir miško vystymuisi.

Per pastaruosius kelerius metus Gamtos tyrimų centro mikologams teko tyrinėti ektomikorizinių grybų reakcijas į dvejopo pobūdžio ekstremalų ekosistemos stresą: miško gaisrą (Lietuvos mokslo fondo projektai) ir hipertrofikacijos poveikį, sukeltą didžiųjų kormoranų kolonijos (Nacionalinės mokslo programos „Lietuvos ekosistemos: klimato kaita ir žmogaus poveikis“ projektas).

Degvietės grybai buvo tiriami pirmus trejus metus po didžiojo 2006 m. gaisro Kuršių nerijos Smiltynėje – visiškai išdegusiuose kalninės pušies ir paviršinės ugnies pažeistuose paprastosios pušies plotuose. Visiškai išdegusiame miške mikorizinių grybų vaisiakūnių beveik nebuvo rasta. Tai nieko nuostabaus – mikorizė sunyksta dėl įkaitusio dirvožemio ir dėl to, kad žūsta medžiai. Nepaisant to, pirmus metus po gaisro dar buvo aptikti trijų grybų rūšių vaisiakūniai ir skleročiai, o antrais ir trečiais metais tik vienos rūšies – *Cenococcum geophilum* skleročiai. Šis aukšliagrybis neformuoja vaisiakūnių ir yra vienas iš labiausiai pasaulyje paplitusių mikorizinių grybų, sudarančių simbiozę su įvairiomis medžių rūšimis – tiek spygliuočių, tiek lapuočių. Be to, jis auga įvairiose temperatūrų amplitudėse, yra atsparus sausras ir netgi pesticidams.

Paviršinio gaisro pažeistuose miškuose mikorizinių grybų vaisiakūnių įvairovė buvo netgi didesnė, nei nedegusiame miške. Tai paaiškinama tuo, kad paviršinis gaisras sunaikina mikorizę viršutiniame dirvožemio sluoksnyje, kuriame

dominuoja tik kelios grybų rūšys, tuo pačiu paskatindamas gilesniuose dirvožemio sluoksniuose augančių įvairesnių grybų rūšių vaisiakūnių formavimą. Po paviršinio gaisro mikorizinių grybų kompleksai gana greitai atsistato į anksčiau būklę, o toks gaisras netgi duoda geresnės galimybės paskleisti sporas įvairesnėms mikorizinių grybų rūšims.

Maisto medžiagų perteklius (hipertrofikacija) dirvožemyje mikorizinius grybus veikia taip pat pražūtingai, kaip ir gaisras, kuo įsitikinome, tirdami ektomikorizę ir mikorizinių grybų vaisiakūnių formavimąsi didžiųjų kormoranų kolonijoje. Senesnėse kolonijos dalyse, kaip ir kalninių pušų gaisravietėje, veikė du faktoriai: kolonijos veiklos sukelta grybų partnerių – medžių žūtis ir cheminiai dirvožemio pokyčiai. Tai yra ten, kur visiškai nebuvo likę medžių, nebuvo rasta nei gyvų mikorizinių šaknelių, nei mikorizinių grybų vaisiakūnių. Tačiau įdomiai išsiskyrė seniausioji kolonijos dalis tarpkopyje ir šiuo metu gausiausia lizdų kormoranų kolonijos dalis. Tarpkopyje žuvusios visos pušys, tačiau tirtame plote auga paskiri ąžuolai. Čia aptikta tik negyva mikorizė, nerasta gyvų šaknelių, tačiau augo 3 rūšių mikorizinių grybų (rudojo piengrybio, piengrybio paąžuolio ir lakuotosios lakabudės) vaisiakūnių. Tankiausias lizdų koncentracijos vietose nebuvo rasta nė vieno mikorizinio grybo vaisiakūnio, tačiau šalia negyvos mikorizės buvo aptiktos keliems morfotipams priklausančios mikorizinės šaknelės, kurias sudarė daugiau nei vienos rūšies grybų kompleksas. Panašūs neidentifikuojami mikorizės kompleksai buvo aptikti ir kolonijos pakraščiuose. Kolonijos teritorijoje gerokai mažėjo mikorizės įvairovė: už kolonijos ribų tyrimo plotelyje buvo aptinkama 5-13 mikorizės morfotipų, o pakraštyje – 4-7, didžiausio lizdų tankio vietose – vos 2-4 morfotipai. Beje, kolonijos pakraštyje medžių pažaidos dar tik vos pastebimos, tačiau mikorizės būklė jau stipriai signalizuoja medžių ir miško ekosistemos patiriamą stresą. □

A. Klovo įmonė – oficiali firmos „OREGON“ atstovė Lietuvoje
palankiausiomis kainomis siūlo pirkti

kreipiančiąsias juostas * pjaunančiąsias grandines * vedančias žvaigždutes medkirtėms

Tel. (8 45) 575700 * Faks. (8 45) 575702 * El. paštas: klovas2@takas.lt

Beržo (*Betula L.*) vėžys

Dr. BANGA GRIGALIŪNAITĖ,
Dr. ANTANAS MATELIS,
Dr. DAIVA BUROKIENĖ,
Dr. ELICIJA STACKEVIČIENĖ

Gamtos tyrimų centro Botanikos institutas

Ligos sukėlėjas – sodinis raudonspuogis *Neonectria galligena* (Bres.) (Rossman & Samuels) pirmą kartą mūsų aptiktas ant jaunų plaukuotojo beržo (*Betula pubescens*) šakų, kamienų. Beržai augo prie sodybų pamiškėse.

Šis patogeninis grybas dažniau pažeidžia vaismedžių šakas, kamieną, kartais – vaisius. Pirmiausia pradeda vystytis atsiradusioje žaizdoje (1 pav.). Vėliau žaizda gilėja, atsiranda koncentriškų surambėjimų, nes medis, gindamasis nuo ligos sukėlėjo, produkuoja kalaus audinį (2 pav.). Žievės audinius grybas numarina ir plečiasi į sveikus (3-4 pav.). Kalaus audinys intensyviai formuojasi pradinėje šakų pažeidimo vietoje, žievė apmiršta, trupa, lieka apnuoginta mediena su koncentriškais sustorėjimais žaizdų pakraščiuose (5-10 pav.), linksta skeletinės šakos, liemu. Dėl temperatūrinių svyravimų bei grybo veikos, žiemos šalčių, vasarą – sausros, trūkinėja pažeisto, nusilpusio beržo šakų žievė (11 pav.). Kai grybas „apjuosia“ visą augalo liemenį, beržas žūsta (12 pav.).

Kad vėžys neplistų, reikėtų iškirsti užsikrėtusius beržus ir juos sudeginti. Jeigu pažeistos tik pavienių beržų šakos, jos nupjaunamos, šakavietės dezinfekuojamos arba užtepamos sodo tepalu. Atsiradusi beržo liemens vėžiška žaizda išpjauostoma iki sveikų audinių ir užtepama sodo tepalu. □

1 pav. *Neonectria galligena* vystymosi pradžia ant *Betula pubescens* jaunos šakos

2 pav. Kalaus susidarymas pažeistoje *Betula pubescens* šakoje

3 pav. Žuvę žievės audiniai

4 pav. Skeletinės beržo šakos vėžys

5 pav. Džiūstanti beržo šaka su apnuoginta mediena

6 pav. Pailgo įdubimo žaizda

7 pav. Koncentriški žievės surambėjimai

8 pav. Džiūstanti beržo šaka rudenį

9 pav. Kalaus audinys sutrūkdė žaizdos atsiradimą

10 pav. Žuvusios beržo šakos dalis

11 pav. Trūkinėjanti beržo žievė

12 pav. Vėžio „apjuostas“ beržo kamienas žiemą

HANDELSONDERNEMING
SCHRAUWEN B.V.

Vienos eilės iškasimo kombainas

Nedidelis svoris ir tinkamas balansavimas leidžia šiam vienos eilės iškasimo kombainui dirbti sunkiose ir šlapiose dirvose.

Galima dirbti ir su lengvesniu traktoriumi, kuris turi apie 70 AG (tik privalo turėti 4 varomuosius ratus).

Iškasimo kombainas reikalauja tik minimalios priežiūros ir, svarbiausia, labai lengvai ir paprastai reguliuojamas.

Šis kombainas turi pačią efektyviausią rinkoje šaknų iškratymo sistemą, kuri puikiai dirba net ir šlapiose dirvose.

Kombainas gali būti naudojamas ne tik medelyne, bet ir kitose srityse, nes iškasimo peilis dirba iki 25 cm gylio ir kasa 25 cm plotį, o augalų aukštis nuo 15 cm iki 220 cm.

Iškasimo kombaino gale yra sumontuota platforma su pakėlimo liftu ergonomiškam darbui.

Vienas iš pačių didžiausių kombaino pranašumų prieš panašius įrenginius yra ypatingai gera kaina.

MTT
SANTERA

Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“
Raudondvario pl. 96, Kaunas
Tel. nr.: +370 61802000
mtt@miskams.lt

www.miskams.lt

Mokslinės duomenų bazės ir atvira prieiga

ALBINA KRASAUSKIENĖ

Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos
Bendratechninių mokslų katedros vedėja, lektorė

Šiame straipsnyje apžvelgsiu vieną iš e-valdžios visuomenei teikiamų paslaugų – Lietuvos akademinės virtualios bibliotekos tinklo paslaugą ir elektroninių katalogų bei atviros prieigos prie mokslinių duomenų bazių (dB) galimybes. Manau, kad ši tema labai aktuali šiuolaikinėje žinių ir rinkos ekonomikos visuomenėje, skatinanti naujausių mokslo laimėjimų pažinimą ir žinių plėtrą, naujus mokslinius atradimus, mokslo ir studijų, mokymosi visą gyvenimą ir nuotolinio mokymosi galimybes, ekonomikos progresą.

Lietuvos mokslo ir studijų leidinių elektroninė biblioteka www.LABT.lt

Lietuvos vyriausybė, plėsdama e-paslaugų turinį, didelį dėmesį skiria informacinių paslaugų plėtrai, bibliotekų fondų skaitmeninimui ir elektroninių katalogų bei visateksčių dokumentų duomenų bazės kūrimui. Lietuvoje 2004 m. pradėta kurti ir nuolat tobulinama bei plėtojama Lietuvos mokslo ir studijų leidinių elektroninė biblioteka www.LABT.lt, kurioje sujungtos visos Lietuvos mokymo įstaigų bei mokslo institutų ir centrų bibliotekos. LABT palaikomas ir plėtojamas kaip Lietuvos virtualaus universiteto (LVU) mokslo ir studijų integrali sudėtinė dalis.

Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos biblioteka taip pat yra šio tinklo narė. Bibliotekoje kuriamas elektroninis leidinių katalogas, katalogizuojami ankstesni bibliotekos fondai ir naujai gaunami leidiniai, daugiausiai knygos ir žurnalai. Iki šiol į LABT saugyklas įvesta per 17 tūkst. bibliografinių įrašų, pagal kuriuos šio tinklo vartotojai gali susipažinti su mūsų bibliotekos fondais ir, esant poreikiui, tuos leidinius užsisakyti.

Tačiau šiuolaikiniam vartotojui svarbu ne sužinoti, kurioje bibliotekoje yra vienoks ar kitoks leidinys, bet galimybė norimą leidinį skaityti e-režimu norimu laiku ir norimoje vietoje. Taigi, bibliotekoms keliamas naujas uždavinys – ne tik katalogizuoti turimus fondus, bet ir skaitmeninti juos, paversti visateksčiais dokumentais bei pateikti LABT vartotojams patogią skaitymui formą, neribojant vartotojo laiko ir vietos. Tai didelių darbo sąnaudų ir laiko reikalaujantis uždavinys.

Universitetai, mokslo centrai, bibliotekos moka didžiulius pinigus už prenumeruojamas pasaulines mokslines dB su naujausiais mokslinių tyrimų ir analizų visateksčiais dokumentais (kuri institucija kokią mokslinę duomenų bazę prenumeruoja ir nuorodas ([link](#)) į jas galima rasti Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos

tinklapyje www.lmba.lt). Paskutiniaisiais metais, ypač išaugus mokslinių žurnalų ir mokslinių dB prenumeratų kainoms, ne kiekviena mokslinė įstaiga ir jos biblioteka pajėgi tuos leidinius prenumeruoti ir rekomenduoti savo moksliniams darbuotojams bei studentams. Todėl atsiranda grėsmė mokslo darbuotojų atskirčiai nuo pasaulinių mokslinių tendencijų, prarandama galimybė lengvai ir greitai pasiekti kitų akademinės bendruomenės narių naujausius mokslinius darbus.

Atvirosios prieigos (Open Access) judėjimas

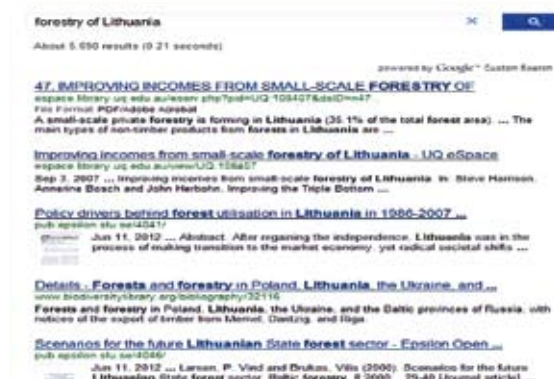
Daugelio šalių ir sričių mokslininkai pradėjo Atvirosios prieigos (Open Access) judėjimą, kad užtikrintų nemokamą ir nevaržomą interneto prieigą prie mokslinių tyrimų rezultatų ir skatintų mokslinių tyrimų bei inovacijų plėtrą. Atviroji prieiga prie mokslinių leidinių suteikia galimybę kiekvienam vartotojui laisvai skaityti, kopijuoti, spausdinti nedidelį skaičių kopijų, įsirašyti į savo kompiuterines laikmenas, platinti, atlikti paiešką ar pateikti nuorodas į viso teksto straipsnius, nepažeidžiant autorių teisių.

Atviroji prieiga skatina ir dalinimąsi informacija, tarptautinį kiekvienos mokslo krypties bendradarbiavimą, efektyvią inovacijų plėtrą. Ji suteikia erdvę mokslininkų bei mokslo įstaigų veiklai bei jų prestižui, jų darbų populiarinimui ir galbūt citavimui mokslo pasaulyje. Tuo pačiu didinamas šalies bei leidėjų prestižas, atsiranda bendrų projektų ir tyrimų galimybės. Atviroji prieiga prie mokslo informacijos padeda išvengti pakartotinio resursų panaudojimo įvairiose mokslinių tyrimų srityse ir veiklų dubliavimo. Visa tai yra mokslo progreso variklis.

Kai kurios laisvai prieinamos pasaulinės dB

Visame pasaulyje jau seniai žinomos garšios JAV, Didžiosios Britanijos, Izraelio,

Danijos ir daugelio kitų Europos šalių elektroninės mokslinės duomenų bazės. Pastaruoju metu ypač sparčiai kuriamos Azijos šalių, ypač Indijos ir Kinijos mokslinės dB. Visos šios mokslinės bazės gerai žinomos ir Lietuvos mokslininkams. Labai efektyvūs informacijos paieškos įrankiai leidžia atlikti greitą tikslią informacijos paiešką. Šiose bazėse galima aptikti daugybę mūsų šalies mokslininkų darbų pagal atskiras mokslo sritis. Pvz., pagal paieškos raktą „forestry of Lithuania“ OpenDOAR bazėje randama per 5,5 tūkst. e-dokumentų Lietuvos miškininkystės temomis. Atliekant paiešką pagal autorių, paieškos lauke suvedus raktą „forestry autorius“, sistema parodo visus šio autoriaus mokslinius darbus miškininkystės srityje. Pvz., atlikus KMAI kolegijos direktoriaus dr. A. Tebėros mokslinių darbų paiešką OpenDOAR

1 pav. Mokslinės dB OpenDOAR paieškos rezultatai

2 pav. Mokslinės dB OpenDOAR paieškos rezultatai pagal autorių

mokslinėje duomenų bazėje, sistema atitinkamai rado 14 įrašų, kuriuose ieškomas autorius nebūtinai yra leidinio autorius ar bendraautoris. Tai gali būti konsultantas, recenzentas arba autorius cituojamas leidinyje ir pan. Atvertame įrašė surandame visas detales apie leidinį ir jo autorių.

Dažnai Lietuvoje naudojamos ir populiarios atviros prieigos mokslinės dB su prisijungimo adresais pateikiamos sąrašė:

Directory of Open Access Journals (DOAJ) – atviros prieigos žurnalų katalogas. Jame kaupiami įvairios tematikos (chemija, žemės ūkis, inžinerija ir technologijos, fizika, astronomija, kompiuterija, ekonomika ir kt.) ir įvairiomis kalbomis referuoti visateksčiai moksliniai žurnalai.

Open J-Gate – tai atviros prieigos žurnalų katalogas. Jame šiuo metu sukaupta per 5329 visateksčių mokslinių žurnalų, iš kurių 3000 referuojami. Pateikiami žurnalai tokiomis temomis: žemės ūkio ir biologijos mokslai, menas, chemija, aplinkos apsauga, matematika, inžinerija ir technologijos, bibliotekininkystė, informatika ir kt.

OpenDOAR – kokybiškos akademinės informacijos atviros prieigos talpyklų duomenų bazė, kurioje kruopščiai atrinkti, patikrinti ir klasifikuoti laisvai prieinamų informacijos talpyklų resursai. Bazėje įregistruota 1300 geriausių *Open Access* mokslinės informacijos talpyklų ir archyvų. Paieškos įrankiai leidžia greitai atlikti paiešką.

Sherpa – stambių bibliotekų ir leidėjų partnerystė suteikia prieigą prie skaitmeninių išteklių institucinių talpyklų. Vartotojams siūlomi svarbiausių mokslinių leidėjų žurnalai ir straipsniai įvairia tematika.

Public Library of Science suteikia atvirą prieigą prie pasaulinės mokslo ir medicinos literatūros.

Atviros prieigos duomenų bazėje suteikiama prieiga prie 199 referuotų visateksčių žurnalų įvairiomis medicinos ir biologijos temomis.

Dart Europe mokslinėje duomenų bazėje rasite Europos universitetuose parengtas disertacijas ir tezes.

Wiley Open Access <http://www.wileyopenaccess.com/view/index.html> – suteikiama prieiga prie visateksčių straipsnių biologijos, chemijos ir sveikatos mokslų temomis.

Coaction Publishing – tai atviros prieigos visatekstė duomenų bazė, kurioje rasite informacijos medicinos, technologijų ir humanitarinių mokslų, aplinkosaugos bei kitomis temomis.

Atlas of Global Development pateikiami atlasai ir grafikai, vaizduojantys skirtingų šalių vystymosi rodiklius.

Hindawi suteikia prieigą prie daugiau nei 300 mokslinių žurnalų.

Pastaraisiais metais pasaulinėje mokslinėje visuomenėje ypač didelis dėmesys skiriamas ne tik mokslinių dB kūrimui, jų atvirai prieigai užtikrinti, bet ir mums dar mažai žinomam judėjimui – atviros prieigos studijoms ir švietimui „Open Access Education“. Pietų Afrikos respublikoje, Keiptaune 2008 m. paskelbta deklaracija „The Cape Town Open Education Declaration“ (www.capetowndeclaration.org), kuri kviečia kurti atviros prieigos mokymosi aplinką. Joje kviečiami bendradarbiauti universitetų dėstytojai ir studentai, kartu rengti mokymosi medžiagą, atnaujinti vadovėlius, talpinti juos visiems studentams prieinamoje bendroje e-aplinkoje, tobulinti studijų procesą, kelti bendrą studijų lygį. Šioje deklaracijoje skelbiama didelė parama studijuojantiems – siekiama išleisti kuo daugiau mokymosi vadovėlių „online“ režimu (mokymosi medžiaga prieinama prisijungus prie studijų seanso) ir padaryti juos atvirai prieinamus bet kuriuo laiku. Tai mums dar naujas dalykas, tačiau įgalinantis prisidėti prie tarptautiškumą didinančių atviros prieigos studijų tendencijų ir didinti kolegijos populiarumą bei prestižą tarptautinėje švietimo sistemoje.

Atviros prieigos mokslinės dB Lietuvoje Lietuva, lyginant su pasaulinių mokslinių dB kūrimu, yra naujokė. Visateksčiai moksliniai leidiniai pradėti kaupti virtualioje erdvėje dar prieš 5-6 metus. Lietuvoje virtualios bibliotekos, tuo pačiu ir atviros prieigos judėjimas, yra pradinėje kūrimosi stadijoje, palyginus su garsiausiomis pasaulinėmis mokslinėmis duomenų bazėmis.

Nepaisant to, atviros prieigos judėjimas Lietuvoje šiandien įgauna pagreitį. Nemažai universitetų, kolegijų, mokslo institutų ir centrų yra susikūrę institucines mokslinių leidinių duomenų bazes, kuriose kaupia savo mokslinių darbuotojų, dėstytojų ir tyrėjų mokslinius leidinius, tiriamųjų darbų ataskaitas, vadovėlius, paskaitų konspektus, metodines medžiagas ir nurodymus studentams e-dokumentų forma. Prie šių dokumentų įstaigos yra pasitvirtinusios atviros prieigos e-paslaugą tik registruotiems vartotojams per institucijų serverius.

Tačiau siekiama atskirų institucijų leidžiamus vadovėlius ir kitą studijoms skirtą

medžiagą padaryti visateksčiais elektroniniais ir atviros prieigos dokumentais, kad jais galėtų naudotis ne tik vienos institucijos, bet ir visos šalies studentai bei moksliniai darbuotojai. Tai reiškia, kad visus sukuriamus ir leidžiamus mokslinius leidinius reikėtų kaupti vienoje bendroje mokslinių dokumentų bazėje LABT kuriamoje ir nuolat plėtojamoje atviros prieigos akademinėje e-bibliotekoje eLABa ir padaryti juos laisvai prieinamus ir skaitomus bet kuriam vartotojui – mokslininkui ar studentui. Daug universitetų ir kolegijų leidžiamų mokomųjų priemonių ir vadovėlių lieka institucijos rėmuose, neįtraukti į LABT katalogus ir lieka neprieinami visos šalies studentams.

Atviros prieigos mokslo ir studijų elektroninių dokumentų akademinė informacinė sistema – biblioteka eLABa pradėta kurti 2006 m. Ši e-biblioteka yra Lietuvos akademinių bibliotekų tinklo (LABT) sudedamoji dalis. Tai pirmoji Lietuvoje ir viena anksčiausiai Baltijos regione pradėtų kurti visateksčių mokslo ir studijų informacinių sistemų.

Pagrindinis eLABa tikslas – sukurti aplinką bei priemones ir jomis naudojantis rengti, kaupti, saugoti ir įvairiais išvesties būdais pateikti vartotojams Lietuvos mokslo ir studijų elektroninius dokumentus.

Į eLABa mokslinius archyvus – elektroninius katalogus ir visateksčių mokslinių dokumentų duomenų bazes patenka tik tie leidiniai, kurie yra publikuojami recenzuojamuose žurnaluose (straipsniai, apžvalgos, ataskaitos), mokymui skirti leidiniai (vadovėliai, knygos, konspektai, metodiniai nurodymai ir kiti leidiniai), mokslinio laipsnio darbai ETD (tezės, disertacijos) ir aukštųjų universitetinių mokyklų absolventų baigiamieji bakalauro, magistro darbai.

Šių mokslinių duomenų banką kuruoja Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerija, kurios artimiausiuose planuose yra eLABoje talpinti neuniversitetinių aukštųjų mokyklų baigiamuosius darbus. Tai įgalins ir įpareigos kolegijų absolventus atsakingiau rengti darbus pagal tam tikrus bibliografinius reikalavimus bei griežtai laikytis autorių teisių įstatymo.

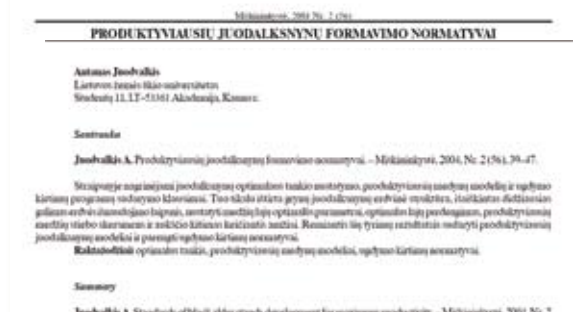
Šiuolaikinės informacinės technologijos sparčiai skverbiasi ir į miško ūkio veiklą bei miškininkystės mokslą. Kuriamos ir jau sukurtos sudėtingos informacinės sistemos. Vyksta sudėtingi informacijos mainai. Miško ūkio veiklai vykdyti reikalingi vis geresnius informacinius įgūdžius ir naujesnes miškininkystės mokslo žinias turintys darbuotojai, kurie bet kada jas gali atnaujinti ir

pagilinti naudodamiesi atviros prieigos mokslinių bibliotekų ištekliais.

Miškininkystės mokslo srities mokslininkai savo darbus gali publikuoti dviejuose recenzuojamuose mokslo e-žurnaluose – „Miškininkystė“ bei tarptautiniame „Baltic Forestry“. Taigi visus šių žurnalų naujausius straipsnius turėtume rasti visateksių dokumentų duomenų bazėje eLABa.

3 pav. Miškininkystės e-žurnalas

4 pav. Visateksčio e-dokumento fragmentas iš 2004 m. „Miškininkystės“ žurnalo eLABoje

Be pastarosios bibliotekos eLABa, Lietuvoje sukurtos ir nuolat plėtojamos atviros prieigos teminės ir institucinės elektroninės talpyklos:

LiDA – Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų duomenų archyvas. **ETD** – Lietuvos elektroninės tezės ir disertacijos; **VG TU institucinė talpykla**; **Kauno kolegijos talpykla**.

Informacinių paslaugų vystymasis labai dinamiškas. Todėl virtualių bibliotekų fondai kasdien kinta – papildomi vis naujais įrašais kataloguose ir naujais e-dokumentais, skaitmeninami ir tampa prieinami visuomenei seniausi bibliotekų visų mokslo krypčių ir meno archyvai, istoriniai dokumentai. Lietuvos virtualioje bibliotekoje (www.lvb.lt, www.labt.lt, www.library.lt) galima rasti reikalingos mokslinės informacijos norima tema ir norima apimtimi. Tai puiki galimybė naudotis bibliotekos resursais kiekvienam patogiu laiku ir norimoje vietoje. □

DISTEIN
markiravimo dažai

Vokiška kokybė už gerą kainą!

Kad miške viskas būtų aišku!

UAB „MMC Forest“
Plungės 43, LT-90313 Rietavas
Tel.: 8 673 51506
El. paštas: info@mmc.lt
www.miskui.lt

OLOFSFORS vikšrai ir grandinės medkirtėms, medvėžėms

Jūs važiuosite visur ir visada!

UAB „MMC Forest“
Plungės 43, LT-90313 Rietavas
Tel.: 8 673 51506
El. paštas: info@mmc.lt
www.miskui.lt

Iggesund forest PAGAMINTA ŠVEDIJOJE!

Viskas Jūsų medkirtei:

- Pjovimo juostos ir žvaigždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvaigždutės
- Markiravimo dažai

Atstovas Lietuvai
UAB „MMC Forest“
Plungės 43, LT-90313 Rietavas
Tel.: 8 673 51506
El. paštas: info@mmc.lt
www.miskui.lt
www.mmc.lt

VALTRA

Individually Yours

**Miškui skirtos
diskinės akėčios**

Sampo
ROSENLEW

Darbinis ilgis	2,00 m	2,30 m	2,50 m	Diskų skaičius	8	8	9
Disko skersmuo (mm)	660	660/710/810	660/710/810				
Svoris	1875 kg	1930 kg	2060 kg	Galingumas	110 AJ	130 AJ	150 AJ

Kalvarijų g. 125-602, LT-08221 Vilnius
Tel. (5) 2 737 000, faks. (5) 2 472 085, mob. tel. (687) 400 42, el. paštas: rovaltra@rovaltra.lt
www.rovaltra.lt

Dauguma eglių išvirsta dėl puvinio šaknyse ir priekelmyje. Tai rodo didelį šakninės pūtinės išplitimą. Pastebima ir žievėgraužio topografo židinių

Spygliuočių medynų ateitis rezervatuose

Habil dr. JONAS GRIGALIŪNAS

Lietuvos rezervatuose ir rezervatinėse apyrbėse spygliuočių medynuose vyrauja grynai ar su eglių priemaiša pušynai. Grynų eglynų (S. Karazijos duomenimis) tėra tik 6 proc. Iš pirmo žvilgsnio atrodytų keista, kad rezervatuose augantys spygliuočių medynai ilgalaikiškumo požiūriu galėtų būti labiausiai pažeidžiami dėl paties apsaugos statuso. Rezervatuose uždrausta ūkinė veikla, kai kur jų teritorijoje neleidžiama net lankytis (nepaisant to, jog rezervatai skirti ir visuomenei susipažinti su žmogaus nepalietu mišku). Dabar visi gamtosauginiai reikalavimai nukreipti į šių miškų neliečiamumą, į juose vykstančio proceso stebėjimą, bet nesvarsto-

mos priemonės, kaip išsaugoti rezervatų spygliuočių medynus tolimesnėje ateityje, juos atkurti. Kviečiu pasvarstyti, ar ilgai galėsime turėti tokį pirmąjį mišką rezervatuose, kaip turime dabar.

Medžių amžiui artėjant prie gamtinės brandos, jų ir pačių medynų stabilumas silpnėja. Prie to prisideda ir išoriniai gamtiniai veiksniai (ligos, vabzdžių pakenkimai, sausros, potvyniai, audros, gaisrai, aplinkos teršimas, kt.). Su tuo siejasi medynų atsikūrimo sunkumai. Ypač tai svarbu pušynams ir iš dalies – net eglynams.

„Mūsų girių“ žurnale (2000 m., Nr. 7) buvau pateikęs kai kuriuos Dubravos gi-

riuje rezervatinę apyrbę apibūdinančius duomenis. Per 12 metų kai kuriose 111 ha pušynų ir eglynų užimto ploto vietose bei 19 ha aukštutinio tipo pelkėje išaiškėjo vykstantys reiškiniai, kuriems turėjo įtakos ir visas apyrbės egzistavimo nuo 1962 m. laikotarpis. Šioje apyrbėje darytose nuotraukose parodyti pokyčiai išryškina jos spygliuočių dabartinę būklę ir ateitį.

Vertinant matomus pokyčius, galima teigti:

- pušynai rezervatuose su derlingesnėmis augimvietėmis ateityje be žmogaus pagalbos neišliks;
- pušynų vietą palaipsniui užims didesnę atsikūrimo galimybę turintys eglynai;

Pradėjus derlingesnėje augimvietėje eglynui retintis, po lajomis skuba įsikurti ir plėstis netoliese augę lazdynai

Viršutiniam ardui praretėjus, atsiradusios aikštelės jau būna apaugusios lazdynais ar šaltkėsniais ir netrukus besiplečiančius plotus uždengia tamsa, kurioje nebegali atsikurti net eglės

Kur yra tankūs šakio sąžalynai, eglaitės bando kurtis net ant senų išvartų be galimybės užaugti

Neišretėjusiuose medynuose jokia rūšis nesiželdo

Turėjusios galimybę įsikurti eglaitės po lazdynų danga 60 cm aukštį pasiekė per 15 metų ir daugiau, bet neaišku, ar toliau išliks

Nors virtėlius jau baigia „pasiimti“ juos išauginusi žemė, nėra jokių požymių, kad jų vietose želtų spygliuočiai

Palankios vietos eglynams atsikurti yra senų medynų pakraščiai, kuriuose dėl šviesos trūkumo (ar nesant užsisėjimo šaltiniui) nespėjo užaugti trako rūšys

– artimus gamtinei brandai pušynus visuomenė galės matyti tik naujai išskirtose apyrbėse ar rezervatuose;

– pušynams bei eglynams atsikurti galima padėti (iki išnykstant motininiais medynams) nedideliuose ploteliuose įveisiant (laikantis natūralumo) ir palaipsniui plečiant jų jaunuolynus; galimi ir valdomi imitaciniai gaisrai atitinkamai paruoštose trako vietose.

Dabar medynų kaita ir augimas saugomose teritorijose beveik išimtinai vertinami tik vykdant nacionalinę miškų inventurizaciją. Manau, kad reikėtų vykdyti detalius fitopatologinius, entomologinius, ornitologinius, paklotės kitimo bei medynų retinimosi tyrimus, nes vykstantys pokyčiai kuriam laikui daug kur bus negrįžtami. Beje, jau laikas sukurti ir filmą apie Lietuvos miškų rezervatus. □

Visiškai supuvusių stiebų vietas dar „prižiūri“ požemio gyventojai ir patikrina šernai

Per 50 metų apyrbės aukštapelkė, prieš tai buvusi beveik tuščia, apaugo pušimis ir berželiais, keičiantis drėgmingumo ciklui, 2011 m. dėl vandens lygio pakilimo vėl nudžiūvo

Vienas anksti į miško gaisrą atvykęs ugniagesys yra geriau, nei dešimt pavėluotai

Dr. LIANA SADAUSKIENĖ
LAMMC Miškų institutas
SAULIUS ADOMAVIČIUS

Miško gaisrų sekimo žemėlapis

Druskininkų miškų urėdijos urėdo pavaduotojas

LAMMC Miškų institutas, vykdydamas Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo Tarprekšminio bendradarbiavimo programos INTERREG IVC projektą „Europos miškų gaisrų stebėseną panaudojant informacines sistemas“ (*European Forest Fire Monitoring using Information Systems, EFFMIS*), kartu su Generaline miškų urėdija bei Druskininkų miškų urėdija rugsėjo 28 d. Druskininkuose organizavo seminarą „Informacinių technologijų sprendimai priešgaisrinėje miško apsaugoje“. Jame dalyvavo Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vyriausiasis specialistas Zbignevas Glazko, Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis specialistas Darius Stonis, LAMMC Miškų instituto direktoriaus pavaduotojas dr. Marius Aleinikovas bei šio instituto Miško išteklių, ekonomikos ir politikos skyriaus vedėja dr. Liana Sadauskienė, UAB „Telekentos“ atstovai Eugenijus Sakalauskas, Jurij Lipaj, miškų urėdijų ir Kuršių nerijos NP specialistai.

Generalinės miškų urėdijos vyr. specialistas Darius Stonis supažindino seminaro dalyvius su Lietuvos priešgaisrinę miškų apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais, miško gaisrų statistika bei antžemine automatine gaisrų stebėjimo sistema (AAMGSS), jos diegimo eiga. Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vyriausiasis specialistas Z. Glazko, apžvelgęs Lietuvos ir kitų Europos šalių gaisrų stebėjimo sistemų situaciją, pažymėjo,

kad Lietuva, palyginus su kitomis Europos valstybėmis, pagal esamus rezultatus yra gerai pasiruošusi miškų priešgaisrinėje apsaugoje. UAB „Telekonta“ įmonės projektų vadovas E. Sakalauskas taip pat paminėjo, kad Lietuva technologiniais diegimais priešgaisrinėje miškų apsaugoje lenkia visas kaimynines ir daug kitų Europos valstybių. Jis apžvelgė bendrą AAMGSS naudojimo, pagalbos teikimo vartotojams ir veikimo sutrikimų šalinimo situaciją; informavo, kad šiais metais buvo užfiksuoti 99 AAMGSS gedimai. Pranešus

Seminaro dalyviai

apie gedimą, jis pašalinamas per sutartyje numatytą laiką, priklausomai nuo gedimo pobūdžio. Miškų urėdijų pranešimuose apie 25 proc. sudaro ryšio gedimai, apie 15 proc. – gedimai dėl operatoriaus kvalifikacijos netinkamo lygio, apie 45 proc. – dėl elektros tiekimo sutrikimų, jo netolygumo (įtampos šuolių), apie 15 proc. – kiti įvairūs gedimai ir sutrikimai. Pranešėjas paminėjo, kad yra miškų urėdijų, kuriose šios sistemos gedimų visai neįvyko.

Buvo akcentuojami ir miškų urėdijų pastebėti šių sistemų trūkumai bei pateikti reikalavimai. Tai tikslumo trūkumas nustatinėjant tik iš vieno bokšto užfiksuotą gaisro židinį (akcentavo kaip pagrindinį trūkumą), informacijos (pranešimų) perdavimas į kitas miškų urėdijas, sistemų atnaujinimas, ryšio trūkinėjimas, sistemos „lūžinėjimas“, įvykių fiksavimas apibrėžtose vietose, ortofoto žemėlapių patikslinimas, kitų miškų urėdijų žemėlapių turėjimas ir kt.

UAB „Telekonta“ projektų vadovas E. Sakalauskas atsakė į antžeminės automatinės gaisrų stebėjimo sistemos eksploatavimo metu miškų urėdijų darbuotojams iškilusius klausimus. UAB „Telekonta“ įsteigė visą parą veikiantį pagalbos centrą, kuriame registruojami sistemos gedimai ir imamasi priemonių jiems pašalinti. Daug gedimų įvyksta dėl elektros tiekimo sutrikimų, ypač įtampos svyravimų.

Vilniaus, Švenčionių ir Druskininkų miškų urėdijų atstovai pristatė savo patirtį dirbant su AAMGSS. Vilniaus miškų urėdijos miško želdinimo ir apsaugos inžinierius Dainius Adžgauskas kalbėjo apie AAMGSS diegimą šioje urėdijoje, veikimo specifiką. Vilniaus miškų urėdijos teritorijoje įrengtos 6 antžeminės automatinės miško gaisrų stebėjimo kameros, vienu metu dirba 2 operatoriai, nes sistema taip įrengta, kad visas 6 kameras galima stebėti dviejuose kontrolės centruose po 3 kameras arba proporcingai pasidalijant pagal esamą situaciją, taip pat visas kameras galima perduoti ir valdyti tik su vienu kontrolės centru. Jis papasakojo apie kritinę situaciją administruojamoje teritorijoje pavasarį, kai masiškai deginama žolė, kūrenami laužai. Tuo metu per valandą iš 6 detektorių gauta 500 pranešimų apie gaisrus.

Seminaro dalyviai

Druskininkų miškų urėdo pavaduotojas Saulius Adomavičius pristatė priešgais-

rinės sistemos tobulinimo galimybes, panaudojant GPS prietaisus. Jis minėjo, kad vienas iš svarbiausių uždavinių priešgaisrinėje miškų apsaugoje – gaisro aptikimas pradinėje jo stadijoje ir greitas ugniagesių atvykimas į gaisro vietą. Kaip kažkas pasakė „Vienas anksti į gaisrą atvykęs ugniagesys yra geriau, nei dešimt, atvykusių pavėluotai“. Aptikus miško gaisrą, automatinės miško gaisrų aptikimo sistemos skaitmeniniame žemėlapyje parodomos koordinatės. Kitas logiškas žingsnis būtų pasinaudoti GPS technologijomis greitam gaisro vietos suradimui pagal nustatytas koordinatas. Bandant tam panaudoti rinkoje esančius nebrangius kelio navigatorius iškyla problemų. Koordinatės automatinėje miško gaisrų aptikimo sistemoje pateikiamos keliais formatais, o tai sukelia painiavą. Nė vienas formatas neatitinka populiariuose GPS įrenginiuose naudojamų formatų. Koordinatės pateikiamos smulkiu šriftu. Iš patirties galima pasakyti, kad tai yra svarbus faktorius, ypač įvertinant tai, kad kilus miško gaisrui reikia susiorientuoti kuo greičiau. Paprasčiausias sprendimas būtų programėlė, automatiškai perkelianti gaisro koordinatas iš gaisrų aptikimo sistemos į GPS įrenginį arba aiškus koordinatinių pateikimas formatu, atitinkančiu GPS įrenginį.

Seminare iškelta mintis, kad būtų labai naudingas sprendimas, leidžiantis ryšio priemonėmis perduoti kilusio gaisro koordinatas tiesiai į gaisrų gesinimo automobilyje esantį GPS prietaisą. Įprasti GPS automobilinės navigacijos prietaisai nėra patogūs naudoti gaisrų gesinimo automobiliuose, nes jų ekranas mažas, neparančius prietaiso valdymas. Kita problema –

miškų žemėlapių suderinamumas su GPS įrenginiu. Įkrovus šiuo metu turimus ir miškų urėdijų naudojamus skaitmeninius miškų žemėlapius į navigacijos prietaisus, informacija juose pavaizduojama nekorktiškai.

Šioms problemoms išspręsti tikėtų vis labiau populiarėjantys planšetiniai kompiuteriai. Juose integruotos GPS sistemos, kurių tikslumas yra pakankamas miško gaisrams aptikti pagal įvestas koordinatas. Jie patogūs naudoti, juose galima įdiegti reikalingas papildomas funkcijas. Šiuo metu automatinės miško gaisrų aptikimo sistemose naudojami žemėlapiai, išsprendus suderinamumo klausimus, būtų tinkami naudoti GPS prietaisuose.

Apibendrinant galima pasakyti, kad siekiant užtikrinti greitą miško gaisro suradimą miške, reikalingas GPS įrenginys – pakankamo dydžio ir funkcionalumo planšetinis kompiuteris, funkcionalus miškų žemėlapis su reikiamais sluoksniais, paprastas ir patikimas gaisro koordinatinių perkėlimas į GPS įrenginį.

Dr. Liana Sadauskienė seminaro dalyvis supažindino su vykstančiu Tarptautinio bendradarbiavimo programos INTERREG IVC projektu „Europos miškų gaisrų stebėseną panaudojant informacines sistemas“.

Pastaraisiais metais pietinės Europos šalys labai nukentėjo nuo miško gaisrų. Tai paskatino Graikijos Vakarų Makedonijos universitetą inicijuoti projektą „EFFMIS: Europos miškų gaisrų stebėseną panaudojant informacines sistemas“. Jame dalyvauja 12 institucijų iš 9 Europos šalių. Lietuvai šiame projekte atstovauja LAMMC Miškų institutas. Bendras pro-

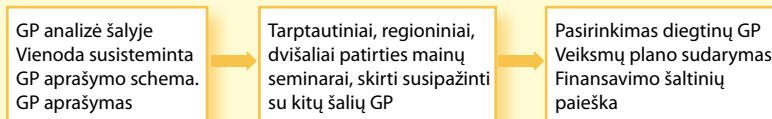
Antžeminės automatinės gaisrų stebėjimo sistemos (AAMGSS) veikimo demonstravimas

jekto biudžetas sudaro 1,7 mln. eurų, iš jų 75 proc. finansuoja Europos regioninės plėtros fondas.

Projekto tikslas – sukaupti gerą patirtį apie informacinių sistemų naudojimą siekiant operatyviai aptikti, aktyviai reaguoti ir gesinti miško gaisrus, įvertinant miškams padarytą žalą ir išdegusių miškų atkūrimo būdus.

Gerosios patirties analizė ir sklaida vykdoma pagal mokslininkų parengtą schemą. Prasidėjus projektui kiekvienos šalies atstovų buvo paprašyta išanalizuoti ir aprašyti pagal pateiktą schemą savo šalies gerą patirtį naudojant informacines sistemas su miško gaisrais susijusioms problemoms spręsti.

Taigi pirminis susipažinimas su kitų šalių gerą patirtimi vyko analizuojant partnerių pateiktą informaciją. Buvo surengti patirties mainų seminarai, aplankytos beveik visos projekte dalyvaujančios šalys. Jose susipažinta su priešgaisrine miškų apsauga, miško gaisrų stebėjimui ir nustatymui, gaisrų gesinimui naudojamomis informacinėmis technologijomis. Dar gilesniam susipažinimui su konkrečiomis informacinėmis technologijomis skirti dvišaliai susitikimai, kurių metu technologijų turinčios šalies ekspertai vietoje ar atvykę į besidominčią šalį detalai supažindino specialistus.

LAMMC Miškų instituto darbuotojai, išanalizavę Lietuvos informacinių sistemų naudojimo patirtį gaisrams stebėti, aptikti, organizuoti gesinimą, kaip gerą patirtį pateikė automatizuotos antžeminės gaisrų stebėjimo sistemos „Fire Watch“ diegimą. Praėjusių metų rugsėjo mėnesį vykusio projekto dalyvių susitikimo metu („Mūsų girios“, 2011 m. Nr. 11) Bulgarijos atstovai susidomėjo Lietuvos patirtimi ir šiuo metu planuoja diegti minėtą sistemą savo šalyje.

Miškų urėdijų 2012 m. rugsėjo mėn. pardutų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Lt/m³

Sortimentas	2012 m. rugsėjo mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2012 m. sausis=100	2012 m. sausio - rugsėjo mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautiniai rąstai	189	100	188
Eglės pjautiniai rąstai	201	100	201
Ažuolo pjautiniai rąstai	507	106.1	484
Uosio pjautiniai rąstai	208	88.5	218
Drebulės pjautiniai rąstai	136	102.3	132
Beržo pjautiniai rąstai	206	95.8	209
Juodalksnio pjautiniai rąstai	170	81	195
Pjautiniai spygliuočių smulkieji rąstai	157	102.6	155
Pjautiniai lapuočių smulkieji rąstai	126	103.3	124
Eglės popiermedžiai	78	87.6	82
Pušies popiermedžiai	79	85.9	83
Beržo popiermedžiai	100	88.5	101
Drebulės popiermedžiai	73	88	78
Uosio popiermedžiai	123	85.4	137
Plokščių mediena (spygliuočių)	59	76.6	68
Plokščių mediena (lapuočių)	58	78.4	65
Malkinė mediena	69	81.2	79
Iš viso apvalioji mediena	118	83.1	128

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

Susipažinę su kitų šalių patirtimi, manome, kad Lietuvoje naudinga būtų įdiegti keletą priemonių, kurios galėtų pagerinti priešgaisrinę miškų apsaugą. Pirmiausia siūlome pritaikyti GIS ir GPS technologijų naudojimą vykstant į gaisro vietą. Tam reikia aprūpinti gaisrininkų brigadas GPS prietaisais, kuriuose būtų instaliuoti skaitmeniniai miškų žemėlapiai su miško keliais, kvartalinėmis, tinkamomis gaisrų gesinimo automobiliams važiuoti. Turint tokią įrangą, miško gaisro vietos koordinatės iš AAMGSS būtų perduodamos tiesiogiai gaisrininkams ir GPS nurodytų optimalų kelionės maršrutą. Šitaip sutrumpėtų laikas, reikalingas nuvykti į gaisro vietą ir atitinkamai gaisro padaryti nuostoliai.

Kitos dvi priemonės yra skirtos padidinti gaisrų rizikos prognozių tikslumą. Pirmiausia būtų tikslinga įdiegti Lenkijos miškininkų patirtį ir girininkijose organizuoti degių medžiagų drėgnumo nustatymą: imti miško paklotės pavyzdžius bei atlikti jos drėgnumo matavimus.

Antra, skaičiuojant gaisrų rizikos indeksą, įtraukti du papildomus rodiklius: vėjo greitį bei jau minėtą degių medžiagų drėgnumą.

Siekiant sumažinti miško gaisrų skaičių ir išdegusių plotą, reikia tikslios analizės, dėl ko kyla gaisrai, koks metų laikotarpis pavojingiausias, kokios teritorijos yra rizikingiausios ir pan. Tam labai padėtų patobulinta miško gaisrų registravimo sistema Lietuvoje. Siūloma sukurti vieną šalįje on-line sistemą, kuria galėtų naudotis (matyti) įvairūs naudotojai, kuriems reikalingi duomenys apie miškų gaisrus, o taip pat ir visuomenė. Skirtingi vartotojai turėtų turėti skirtingas galimybes naudotis sistema: tik peržiūrėti bendrą informaciją (visuomenė) ar pilną priėjimą (pvz., Generalinės miškų urėdijos atstovai). Sistema taip pat turėtų ruošti reikalingas ataskaitas, atlikti duomenų analizę įvairiais pjūviais.

Lietuvoje labai svarbu sukurti gaisrų valdymo centrą, kurio pagrindinė paskirtis būtų užtikrinti optimalų informacijos iš skirtingų miškų urėdijų perdavimą, kai stebimas automatizuota gaisrų stebėjimo sistema miškų plotas persidengia su kita miškų urėdija. Taip pat šis centras užtikrintų bendradarbiavimą su kitomis tarnybomis.

Minėti pasiūlymai dar yra projekto stadijoje, todėl būtų naudinga, jeigu sulauktume pasiūlymų ar diskusijų šiuo klausimu.

Praktinėje seminario dalyje buvo demonstruojamos kaimyninių miškų urėdijų turimų AAMGSS panaudojimas, perduodant viena kitai duomenis apie kaimyninės miškų urėdijos teritorijoje užfiksuotus miško gaisrus. Tam imituotas miško gaisras Druskininkų miškų urėdijos teritorijoje, kurį užfiksavo Druskininkų ir Varėnos miškų urėdijų AAMGSS. Panaudojant šios sistemos galimybes, duomenys iš Varėnos miškų urėdijos buvo sklandžiai perduoti į Druskininkų miškų urėdiją ir nustatyta imitacinio gaisro vieta. Gauta tam tikra paklaida sinchroniškai naudojant dviejų miškų urėdijų AAMGSS dėl skaitmeninių žemėlapių kalibravimo urėdijose skirtumų. UAB „Telekosta“ paprašyta išspręsti vienodo kaimyninių miškų urėdijų sistemų kalibravimo klausimą. □

Spalio vėtros padariniai miškuose

Panevėžio urėdijos miškuose

Anykščių, Panevėžio, Radviliškio miškų urėdijų archyvo nuotraukos

Netikėtai spalio 6-osios naktį nuo pajūrio į šalies gilumą atūžusios vėtros gūšiai daugiausiai žalos padarė miškams nuo Radviliškio iki Panevėžio, Utenos, Ignalinos, Zarasų. Generalinės miškų urėdijos duomenimis, Radviliškio, Panevėžio, Anykščių, Utenos, Ignalinos, Zarasų ir kitų urėdijų miškuose stiprus vėjas išvartė ir išlaužė per 200 tūkst. m³ medžių. Daugiausia sudarkytų medynų ir medžių apskaityta Panevėžio miškų urėdijoje – apie 34 tūkst. m³, Anykščių – 26 tūkst. m³, Radviliškio – 15 tūkst. m³, Zarasų – 6 tūkst. m³. Panevėžio miškų urėdijoje daugiausia žalos vėtra padarė Krekenavos (8 tūkst. m³), Naujamiesčio, Raguvos, Raguvėlės (po 7 tūkst. m³) girininkijose. Mažiausiai nukentėjo Pyvesos ir Gustonių girininkijų miškai.

Radviliškio miškų urėdijos Gudžiūnų girininkijoje vėtros gūsių neatlaikė ir medžiai galiūnai

Anykščių miškų urėdijoje labiausiai nukentėjo Troškūnų girininkijos miškai – išlaužyta, išversta 9,8 tūkst. m³, Kavarsko – 5,4 tūkst. m³, Mickūnų – 4,1 tūkst. m³, Mikierių – 2,6 tūkst. m³, Pavarių – 2,2 tūkst. m³, Svėdasų – apie 2 tūkst. m³ medžių. Dėl išverstų medžių buvo laikinai sutrikdytas eismas Aukštaitijos siaurojo geležinkelio linijoje iš Panevėžio į Anykščių rajoną, miškingose vietovėse nutrauktos elektros tiekimo linijos.

Radviliškio miškų urėdijoje skaudžiausius pėdsakus vėtra paliko Baisogalos, Gudžiūnų girininkijose (išversta apie 10-11 tūkst. m³ medžių) bei Pašušvio, Legečių ir dalyje Šeduvos girininkijos. Kitose miškų urėdijose preliminariais duomenimis išversta ir išlaužyta mažiau

medienos. Vėtra vertė, laužė ir spygliuočius, ir lapuočius medžius.

Įvertinę susidariusią padėtį, miškų urėdijų darbuotojai sustabdė planinius kirtimus ir pasitelkę rangovus ėmėsi skubiai tvarkyti vėtros sudarkytus medynus.

LMSA preliminariais duomenimis, nukentėjo ir privatūs miškai – teks iškirsti apie 180-220 tūkst. m³ suniokotos medienos. Todėl kviečiame privačių miškų savininkus apžiūrėti savo valdas ir neatidėliojant iki žiemos sutvarkyti vėtros pažeistus medynus, iškirsti pavojingai vienas ant kito užvirtusius ar pakibusius medžius. Kol miškuose yra išverstų, pavojingai pakibusių medžių, reikėtų būti atsargiems ir miškų lankytojams, malkautojams, medžiotojams.

MG inf.

Anykščių miškų urėdijoje

Miško taku – gamtos pažinimo link

RAIMONDA ALIULYTĖ

Rudens lapais nuklotu taku

Girininkijos jėgomis

Pasitinkant margaspalvį rudenį Vilniaus miškų urėdijos Parudaminos girininkijoje miško lankytojams atvertas pažintinis „Miško turtų“ takas. Tai jau ketvirtasis pažintinis takas Vilniaus miškų urėdijoje. Šis išsiskiria paprastumu: per mišką vedančiu natūralios dangos takeliu, kuris įrengtas vien girininkijos darbuotojų jėgomis, siekiant supažindinti miško lankytojus su įprastais miške augančiais medžiais, krūmais, puskrūmiais ir kitais augalais, miško ardais, pagrindiniais miško priežiūros ir apsaugos darbais. Taip pat siekiama natūralioje aplinkoje atskleisti vietovės gamtinę įvairovę bei leisti pajusti jos darną, ugdyti žmonių aplinkosauginį mąstymą.

Mintis įrengti taką gimė jau prieš penkerius metus, tačiau tik šią vasarą ją pavyko realizuoti. Takas dar bus tobulinamas, jame turėtų atsirasti naujų informacinių stendų, bus pasodinta daugiau medžių ir krūmų.

Takas ne tik vaikams

Oficialaus tako atidarymo metu Vilniaus miškų urėdijos urėdas Artūras Nanartavičius pažymėjo, kad „Miško turtų“ pažinimo takas reikalingas ne tik tam, kad vaikai ir suaugusieji geriau žinotų, kokie medžiai, krūmai ir augalai auga šalies miškuose, bet ir mokėtų atskirti klevą nuo raudonojo ąžuolo, plaukuotąją beržą nuo karpotojo, žinotų, kokie augalai yra nuodingi ir kaip jie atrodo. Kadangi šiandieniniame gyvenimo ritme atotrūkis tarp žmogaus ir gamtos tampa vis didesnis, mažiau pažįstama ir norima pažinti gamtos turtus, dėl to šis takas bus įdomus daugeliui. Žengiant taku prie kiekvienos jame sutinkamos augalų rūšies pridėta informacinė lentelė su pavadinimu. Vaikstant bus paaiškinta daug dalykų, kurių anksčiau galbūt dauguma net nepastebėdavo arba suprasdavo klaidingai, o atidūs lankytojai pastebės, jog viskas miške turi savo tvarką ir savus dėsnius, jog miškas – tai atskiras gyvas pasaulis, kurį verta pažinti.

Parudaminos girininkijoje apsilankymas įdomiausias turėtų būti jauniešiams miško lankytojams. Take išdėstytos informacinės

lentelės, kurios supažindina su miško gyvūnais, medžių ir miško nauda žmonėms bei jų gydomosiomis savybėmis, moko, kaip nepasiklysti miške.

Lankytojai laukiami ir Parudaminos girininkijos kieme įrengtame gyvajame kampelyje, kur aptvaruose ir voljeruose gyvena danieliai, muflonai, ilgasnukiai ir paprastieji meškėnai bei fazanai.

Girininkas Deivis Gribauskas daug dėmesio skiria darbui su vaikais – jaunaisiais miško bičiuliais. Anot jo, vaikus reikia mokyti gerbti augalus bei gyvūnus, ugdyti, kad mokėtų pažinti ir suprasti gamtos galią ir svarbą. Miškų urėdo A. Nanartavičiaus ir girininko D. Gribausko iniciatyva pradėta kurti mokymo klasė su gyvūnų iškamšų ekspozicija, kurioje žadama vesti gamtos pažinimo pamokėles.

Tikimasi, jog šis takas, kartu su mokymo klase ir gyvuoju kampeliu sulauks daug lankytojų, nes gyvas gamtos pasaulio pažinimas – vienas iš tinkamiausių būdų supažindinti žmogų su jį supančia aplinka. □

Informacinė rodyklė

Girininkijos gyvasis kampelis

Pagerbta Lietuvos medkirčių komanda

Rugpjūčio pabaigoje Baltarusijoje vykusiamе XXX-ajame pasaulio medkirčių čempionate Lietuvos atstovai pasirodė kaip niekad gerai. Jie užėmė 11-ą komandinę vietą, aplenkę net 17 šalių. Tai pats geriausias pasiekimas per visą lietuvių dalyvavimo pasaulio čempionatuose istoriją.

Už svarius pasiekimus Lietuvos medkirčiai bei jų vadovai iškilmingai pagerbti ASU Žemės ūkio mokslo ir technologijų parko organizuotos parodos „Sprendimų ratas 2012“ metu. Lauko scenoje pasipuošę medkirčių kostiumais išsirikiavo Kupiškio miškų urėdijos Alizavos girininko pavaduotojas Romas Balčiūnas, profesionalus medkirtys iš Prienų Gintaras Karpavičius, medžio drožėjas iš Vilkaiviškio Povilas Penkaitis, Panevėžio miškų urėdijos medvežės operatorius Gediminas Stasiūnas bei komandos techninis vadovas, Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos (KMAIK) lektorius Arūnas Jurkonis, pagrindinio rėmėjo UAB „Husqvarna Lietuva“ direktorius Ričardas Alekna ir serviso vadovas Baltijos šalims Aidas Lebeda.

Pradėdama iškilmingą pagerbimo ceremoniją, KMAIK direktoriaus pavaduotoja plėtrai ir inovacijoms Kristina Butkienė sakė: „Visi žinome, kad Lietuvos miškai ir jų puoselėtojai miškininkai pasaulyje turi gerą vardą. Malonu, jog ir mūsų medkirčiai nusipelnė gero vardo. Mums dvigubai džiugu, kad šie šaunūs vyrai yra mūsų kolegijos absolventai. Dėkoju, kad jie garsina Lietuvos ir mūsų kolegijos vardą.“

UAB „Husqvarna Lietuva“ direktorius R. Alekna, kurio vadovaujama įmonė nuo pat Lietuvos medkirčių čempionato atgaivinimo padeda ruošti komandos narius įvairaus lygio čempionatams, padėjo mūsų medkirčiams ir jų mokytojams už nenuilstamą entuziazmą bei vis geresnius rezultatus. „Vienuoliktą vietą komandinėje įskaitoje – tai labai geras pasiekimas mūsų mažai šaliai. Nuolatinis bendradarbiavimas su KMAI kolegija, jos direktoriaus A. Tebėra, dėstytojais, komandos nariais ir ypač su komandos treneriu Arūnu Jurkoniu davė teigiamų rezultatų. Neabejotinai, be Arūno iniciatyvos ir užsispyrimo vargu ar galima būtų suburti tokią darnią komandą. Jei mūsų medkirčiai taip aktyviai treniruosis ir tobulinsis kaip iki šiol, labai tikėtina iš jų sulaukti ir aukštų prizinių vietų,“ – pabrėžė R. Alekna.

UAB „Husqvarna Lietuva“ direktorius R. Alekna ir serviso vadovas Baltijos šalims A. Lebeda kiekvienam komandos nariui bei treneriui įteikė vertingas asmenines dovanas bei padėkos raštus, o komandai – 1000 litų dovanų kuponą.

Komandos techninis vadovas, treneris, Lietuvos medkirčių čempionatų vyriausiasis teisėjas Arūnas Jurkonis už daugkartinį dalyvavimą, pasiektus puikius rezultatus, Lietuvos bei kolegijos garsinimą Baltijos, Europos, pasaulio miškininkystės profesinio meistriškumo čempionatuose KMAIK direktoriaus vardu padėkos raštais apdovanojo R. Balčiūną, G. Stasiūną, P. Penkaitį ir G. Karpavičių.

A. Jurkonis paminėjo dalyvių pasiekimus. Anot jo, R. Balčiūnas, šiame čempionate užėmęs 6 vietą absoliučioje įskaitoje bei 6 vietą šakų genėjimo varžybose, tokių rezultatų siekė seniai. Dar 2002 m.

Austrijoje, Europos jaunių čempionate, jis buvo pirmas šioje rungtyje. Romas 2 kartus tapo Lietuvos čempionu ir keletą kartų – prizininku.

G. Stasiūnas daug kartų dalyvavo Europos bei Baltijos šalių čempionatuose. Pasaulio čempionate Kroatijoje 2010 m. laimėtas aukso medalis kombinuoto pjaustymo rungtyje tapo didžiausiu pasiekimu Gedimino, kolegijos ir šalies istorijoje. Tais pačiais metais G. Stasiūnas tapo IX Lietuvos atviro medkirčių čempionato nugalėtoju absoliučioje įskaitoje tarp jaunių ir profesionalų (taip pat ir 2011 m.). Šių metų pasaulio čempionate tarp jaunių laimėjo bronzos medalį kombinuoto pjaustymo rungtyje.

O P. Penkaitis, norėdamas geriau pasiruošti čempionatams, kolegijoje įsigijo net dvi specialybes – miškininko ir rekreacijos specialisto. 2005 m. Europos jaunimo čempionate buvo pirmas absoliučioje įskaitoje, o 2006 m. tapo Lietuvos čempionu.

G. Karpavičius KMAI kolegiją baigė 2009 m. Kaip atkaklus žemaitis tikslo siekė savarankiškai. Ketvirtą vietą pasaulyje šių metų čempionate medžio vertimo rungtyje – didžiulis Gintaro pasiekimas. Jo nupjautas medis nukrito tik 11 cm nuo gairės. Gintaras – taip pat daugkartinis Lietuvos čempionatų prizininkas bei 2011m. Lenkijos čempionas.

Renginio pabaigoje A. Jurkonis padėjo visiems rėmėjams, ypač UAB „Husqvarna Lietuva“, kuri sumokėjo čempionato startinį mokestį, aprūpino visą būtina įrangą, apdovanojo vertingomis dovanomis, Kupiškio ir Panevėžio miškų urėdijoms – už sudarytas tinkamas sąlygas savo atstovams sportuoti, kolegijai – už kelionės organizavimą ir nuolatinį palaikymą.

Po apdovanojimo pasaulio medkirčių čempionato dalyviai UAB „Husqvarna Lietuva“ paviljone demonstravo savo meistriškumą grandinės keitimo, kombinuoto pjaustymo ir šakų genėjimo rungtyse. Žiūrovai savo jėgas galėjo išbandyti keisdami motorpūklio grandinę. Greičiausiai grandinę pakeitęs žiūrovas buvo apdovanotas Algimanto Sakalausko medžio skulptūra.

RIMONDAS VASILIAUSKAS

Šakų genėjimo demonstravimas pritraukė parodos lankytojų dėmesį

AUTORIAUS NUOTRAUKOS

Daugiabučių namų renovacija – priemonė kovoti su klimato kaita

Kalbėjosi LINA JAUNIŠKĖ

Renovacijos programa turi ir neabejotiną gamtosauuginį efektą. Taip teigia Kęstutis Navickas, VŠĮ „Baltijos aplinkos forumas“ Darna vystymosi ekspertas

– Taigi, ką mūsų gyvenamajai aplinkai duoda ne tik apšiltintos daugiabučių namų sienos, bet ir perkloti, pvz., nauji, šilumos tiekimo tinklai?

– Visų pirma Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa (JESSICA) turi nemažą aplinkosauginį efektą. Juk sutvarkius daugiabučius namus, automatiškai mažinamos energijos sąnaudos, vadinasi, taip pat mažinama ir mūsų gyvenamosios aplinkos tarša. Ir vienas didžiausių šiuolaikinių miestų iššūkių yra senų daugiabučių pastatų atnaujinimas ir modernizavimas – kaip priemonė kovoti su klimato kaita. Pažvelkime į tai dar ir paradoksiškai: nesunaudota energija yra pati švariausia energija. Nes jei jos nereikia pagaminti, vadinasi, vienu ar kitu būdu ir neteršiama aplinka, šitaip saugant gana trapią klimato pusiausvyrą.

– Jei atnaujinus daugiabutį gyvenamąjį namą šilumos energijos sąnaudos sumažinamos ne mažiau kaip 40 proc., palyginti su šiomis sąnaudomis iki projekto įgyvendinimo, gyventojams papildomai kompensuojama 15 proc. investicijų sumos. Parama teikiama, jei pagal projekte numatytas priemones pasiekama ne mažesnė kaip D pastato energinio naudingumo klasė. Šioms kompensacijoms lėšos skiriamos iš klimato kaitos specialios programos, kurioje kaupiamos už taršos leidimų pardavimą gautos lėšos. Kokia Jūsų, gamtosauugininko, nuomonė apie minėtas inovacijas?

– Pasyvių namų asociacijos ekspertai teigia, kad ekonomiškai efektyvus renovavimas yra tik tada, kai pasiekiamas 80 proc. energinis efektyvumas. Mūsų, aplinkosaugininkų, siekis yra lygiai toks pat. Dabar turime labiau kompromisinį variantą, todėl jis nėra 100 proc. naudingas nei valstybei, nei žmonėms, nei aplinkai. Kol kas papildoma valstybės parama iš Klimato kaitos specialiosios programos priklauso nuo to, kiek Lietuva parduos apyvartinių taršos leidimų. Beje, už pažeidimus, teikiant apie tai ES ataskaitas, šiuo metu minėta prekyba yra sustabdyta. Suprantama, žmonės nori, kad jiems būtų atnaujinamas nieko nekainuotų, bet taip būtų neteisinga prieš kitus visuomenės narius, pvz., prieš tuos, kurie gyvena individualiuose namuose. Juk jų dalyvavimas minėtose daugiabučių gyvenamųjų namų renovavimo programose gana ribotas. Nors jau matosi pirmieji geri ženklai.

– Kokius aplinkosauginius projektus dar būtų galima diegti, atnaujinant daugiabučius gyvenamuosius namus? Pvz., ant tų daugiabučių, kurie turi jau naujus šlaitinius stogus, montuoti saulės baterijas ar to-

Kęstutis Navickas, VŠĮ „Baltijos aplinkos forumas“ Darna vystymosi ekspertas

– kias pačias baterijas, montuojant šlaitiniu būdu, statyti ir ant lygių stogų? Vakaruose tokių jau yra pakankamai. O kokios dar idėjos, pasiūlymai jau „kabo“ ir tik laukia, kada bus įgyvendinti Lietuvoje artimiausiu metu?

– Mes – ne Vokietija ar Prancūzija, tad ir mūsų galimybės (ir finansinės, ir technologinės) yra dar žymiai kuklesnės, nei išsivysčiusių Vakarų Europos valstybių. Mano galva, Lietuvoje efektyviau būtų montuoti ant atnaujintų daugiaaukščių ne saulės baterijas, o kolektorius. Ypač – karštam vandeniui gaminti (tai būtų gana efektyvi karšto vandens gamyba vasaros metu). To drąsiai galėtų imtis stiprios, organizuotos bendrijos. Galimybių tai daryti jau dabar yra, pasitelkiant lėšas iš renovavimo programų. Aišku, energijai (pirmiausiai, aišku, šilumai) gaminti tinka ir saulės baterijos. Be to, pagal dabar galiojančią tvarką elektros energijos supirkimo kainos yra remiamos, taigi tokie projektai, jeigu jie tinkamai įrengti ir be papildomos paramos, savininkams yra ekonomiškai naudingi.

Yra idėjų ant stogų įrengti sodus ir daržus, bet aš asmeniškai tokios idėjos neremiu.

Lietuvoje efektyvu montuoti ant atnaujintų daugiaaukščių ne saulės baterijas, o kolektorius, ypač – karštam vandeniui gaminti.

Daugiau informacijos apie Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą (JESSICA) – www.atnaujinkbusta.lt ir nemokama telefono linija 8 800 200 12.

Pagal JESSICA finansavimo modelį iki 2013 m. gruodžio 31 d. valstybė remia:

Lengvatinis kreditas (palūkanos nekinta visą paskolos grąžinimo laikotarpį 20 metų)	3 proc. palūkanos
Modernizavimo projekto parengimas	100 proc.
Statybos techninė priežiūra	100 proc.
Projekto įgyvendinimo administravimo išlaidos	100 proc. (0,35 Lt/m ²)
Parama turintiems teisę į būsto šildymo išlaidų kompensavimą	100 proc.
Statybos darbų (energiją taupančių priemonių) išlaidos:	
–sutaupius šiluminės energijos ne mažiau kaip 40 proc.	30 proc.
–sutaupius šiluminės energijos ne mažiau kaip 20 proc.	15 proc.

SHIFT_

NISSAN
NV200

VISIEMS NV200 TAIKOMA **12%**
NUOLAIDA NUO MAŽMENINĖS KAINOS.

NISSAN NV200 VAN PAKEISKITE SAVO VEIKLOS MODELĮ!

Išbandykite NV200 VAN ir pajuskite skirtumą. Juk didžiausia miesto paslaptis yra tai, jog šiame kompaktiškame furgone yra net 4,2 m³ krovininis skyrius. Skriejant per miestą, vienintelis dalykas, dydžiu pranokstantis jūsų pasitikėjimą, yra jūsų NV200 VAN talpa. NISSAN NV200 VAN – kompaktiškas automobilis, didelės galimybės!

• krovininės dalies talpa 4,2 m³ • telpa du 1.2 x 0.8 m euro padėklai • efektyvus dyzelinis variklis – degalų sąnaudos 5,2 l/100 km

DABAR 1,5 dCi 89 AG modelis
„Comfort“ **51 890 Lt.**

NISSAN. Įkvepiančios inovacijos.

Daugiau informacijos
www.nissan.lt

UŽSISAKYKITE BANDOMĄJĮ VAŽIAVIMĄ ŠIANDIEN!

UAB „Fakto“ autocentras
Laisvės pr. 1,
Vilnius LT-03150
tel. +370 52 35 71 45

UAB „Raitas“
Kareivių g. 6,
Vilnius LT-09117
tel. +370 52 70 03 89

UAB „Ivuana“
Europos pr. 50,
Kaunas LT-46366
tel. +370 37 39 10 06

UAB „Keltas“
Pramonės g. 24G,
Šiauliai LT-78151
tel. +370 41 50 23 47

UAB „Techruna“
Bangų g. 25,
Klaipėda LT-91250
tel. +370 46 31 03 10

NISSAN SAVININKE!
Prisijunkite ir laimėkite 12 000 Lt!

YOU+ NISSAN
nissan.lt/you+

Pasiūlymas galioja iki 2012 12 31. Nuotraukos yra tik iliustracinio pobūdžio. NV 200 VAN vidutinės degalų sąnaudos 5,2 l/100 km, CO₂ emisija 135g/km.

LOGSET GT. Nauja. Geriausia.

SIMPLY BETTER SINCE 1992
20
LOGSET

Naujos GT miško mašinos sukurtos dar didesnam darbo našumui miškuose. Mūsų konstruktoriai nuoširdžiai padirbėjo, įdiegė kas šiandien moderniausia pasaulyje, o tai:
Naujas, dar ekonomiškesnis variklis. Pažangesnė ir modernesnė TOC valdymo sistema. Moderni ir erdvi kabina su dar didesne garso izoliacija. Nauja variklio apsauga
- ir tai tik keletas elementų, kad LOGSET būtų nepralenkiama miško ruošos mašina.

Susisiekite su mumis ir mes įrodysime JUMS, kad LOGSET tiesiog geriausia!

UAB „BIRŽŲ ŽEMTIEKIMAS“
Tiekimo g. 4, LT-41128 Biržai, Lietuva
Tel.: +370 450 31 383
Mob. +370 686 30477
Faksas: +370 450 31 484
El. paštas: info@zemtiekimas.lt
www.zemtiekimas.lt

LOGSET

TIESIOG GERIAUSIA

www.logset.com

Dideliais kiekiais superkame beržo ir juodalksnio rąstus nuo 14 cm skersmens

LIKMERĖ

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete: www.likmere.lt
telefonu: +370 340 60054
el. paštu: info@likmere.lt

-
- IŠKLAUSYSIME
 - PAKONSULTUOSIME
 - PARINKSIME GERIAUSIĄ,
KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
 - OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI
PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ...

Pasiklydai miške-užeik į

www.miskui.lt

UAB "MMC Forest"

Plungės 43, LT-90313 Rietavas

Tel./faks.: +370 448 68054

Mob.: +370 673 51506

El. paštas prekyba@miskui.lt

www.mmc.lt

www.miskui.lt

Žodis skaitytojui

Spalio 26 rytą įsijungiu kompiuterį, nusiteikęs pradėti rašyti Žodį skaitytojui ir ... Vienoje internetinėje žiniasklaidos priemonėje juodu ant balto parašyta: pasaulinė staugimo į mėnulį diena (matyt, turėta galvoje naktis). Perkūnėli šventas! Kaip pirštu į rū..., atsiprašau – į akį (vėl aukštaitiška prigimtis bandė prasiveržti). Iš kur tie kompiuteriniai raševos sužinojo apie mano nuotaikas?

Už lango krenta pirmos snaigės. Lesykloje prie lango jau pešasi tuntas zylių. Rodos, gyvenk ir žvenk. O man vilku norisi kaupt. Kaltas Leninas. Taip taip, Leninas. Tas pats bolševikų dievukas. Tai jis bjaurybė prieš šimtą metų išpranašavo, kad valstybę gali valdyti kiekvienas driskius (autentiškai, berods, virėja) ir, kad reikia saugotis imperialistų kėslų. Pasirodo, jis buvo teisus!!!

Šiuolaikinę Lietuvą jau surasta ir valstybės valdymo forma tokiems „valdytojams“ – teismai. Teis(m)inė valstybė lengviausia valstybę valdyti per teismus. Kuopelė (nežinantiems – tai itin populiarus bolševikiškas grupelės žmonių sambūrio pavadinimas) keista meile vilkams trykštančių bendrapiliečių skundžia teismui ministro įsakymą dėl vilkų medžioklės limito. Teismas, gindamas nežinia kieno interesus, stabdo vilkų medžioklę. (Beje, kai pagalvoji, mūsųose tiek daug keistų meilių, tai kažin, ar meilė vilkams tokia jau keista).

Eureka! Bet, juk tai genialu! Burkimės į kuopeles ir kreipkimės į teismus.

Lietuviai, lenkai, rusai, žydai, čigonai (atsiprašau, romai) – Lietuvos piliečiai, burkimės į kuopeles ir skųskim. Skųskim teismams visus kraujasiurbių valdininkų sprendimus. Juk MŪSŲ teismai gina visus filus ir fobus – pedo, kedo, kubilo, vilko ir t.t. Aš pats, asmeniškai, kviečiu į kuopelę visus „pavasariųslankųmedžiokliųdraudimofobus“. Kaip visada, mano kontaktus rasite tinklalapyje Imzd.lt

Žiūrėk, anot bolševizmo klasiko Vladimiro Iljičiaus, ir susiklostys situacija, kai apačios nebenori, o viršūnės nebegali (jaunime SIC – tai ne apie seksą, tai apie politiką).

A! Tiesa. Apie imperialistų kėslus.

Spalio viduryje, netyčia, pakliūnu į briedžių medžioklę Švedijoje (čia – ne iš sapno). Kompanija garbinga. Be šeimininkų švedų, dar aštuonių valstybių medžiotojai. Medžioklė skandinaviškai rami. Ilgai ir nuobodžiai stovi, lauki, klausaisi tolumoje šuns lojimo ir po visko sužinai, kad kažkas iš kompanijos pykštelėjo briedį. Bet kalbų per pietus ir vakarienę ...

Tokių pokalbių metu, vienas galingas švediškų, ir ne tik, miškų magnatas lyg tarp kitko paklausia: ar tiesa, kad kitais metais Lietuvoje ir jis jau galės nusipirkti miško... Še tau, boba, ir devintinės. Mes dar nežinom, o jie jau žino.

Su pirmuoju sniegu, bičiuliai.

EUGENIJUS TIJUŠAS

Parodos šurmulių virpino taurių elnių balsai

Ankstyvą spalio 6-osios rytą Akademijos gyventojus bei parodos „Sprendimų ratas 2012“ dalyvius ir lankytojus kiek suglumino bei nustebino neįprasti, kai kam iki šiol visai negirdėti garsai, sklindantys nuo lauko scenos. Tą dieną didelį žiūrovų antplūdį ir susidomėjimą patraukė Aleksandro Stulginskio universiteto Žemės ūkio mokslo ir technologijų parke vykstantis 14-asis Europos taurių elnių kvieslių čempionatas, tapęs svarbiu parodos akcentu. Šio egzotiško medžioklės meno renginys pirmą kartą vyko Lietuvoje, todėl tai buvo rimtas išbandymas pagrindiniam čempionato organizatoriui – Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijai, o ypač pirmininko pavaduotojui Eugenijui Tijušui. Nakties audra, apgadinusi tribūną, įrangą bei sukėlusį daug rūpesčių čempionato rengėjams, varžybų dalyvių nuotaikos nesugadino ir jų neišgąsdino. Medžiotojai juk pratę ir prie blogesnių orų...

Nepaisant žvarbaus oro, Austrijos atstovas Ch. Hochleitner pasirodė tradicine apranga

Atvyko dešimt komandų

Taurių elnių kviesliai į Lietuvą suvažiavo iš Austrijos, Čekijos, Lenkijos, Lietuvos, Serbijos, Slovakijos, Slovėnijos, Vengrijos ir Vokietijos. Pirmą sykį čempionato istorijoje dalyvavo Estijos ir Baltarusijos atstovai, kuriems išimties tvarka leista sudaryti bendrą debutantų komandą. Pilno sąstato (3 dalyviai) Lietuvos komanda šiame čempionate pasirodė vos ketvirtą kartą. Mūsų šalį reprezentavo Algimantas Kunigėlis, Vidmantas Lunius, Igor Kramarev bei jų vadovas Algimantas Kamičaitis.

Elnių kvieslių čempionato dalyvių pasirodymus vertino ekspertų komisija, kurią sudarė po vieną atstovą iš kiekvienos čempionate dalyvaujančios

Lietuvos komanda: (iš kairės) A. Kamičaitis, A. Kunigėlis, I. Kramarev, V. Lunius

Teisėjai kvieslių pasirodymus tik girdėjo, bet nematė

Čempionato nugalėtojas – čekas J. Brtník

šalies. Nuo Lietuvos deleguotas Panevėžio miškų urėdijos Naujamiesčio girininkas Antanas Auglys. Čempionato dalyvių pasirodymai vertinami anonimiškai, todėl pagal nustatytą tvarką ekspertų komisija įsitaisė prieš sceną tam skirtose aptvertose patalpėse ir dalyvių skleidžiamus garsus tik girdėjo, bet jų pačių nematė.

Varžybos pirmiausia vyko dviejose rungtyse: pirmoje reikėjo imituoti jauno tauriojo elnio, ieškančio patelių, baubimą, antroje – brandaus tauriojo elnio, teritorijos lyderio, turinčio patelių bandą, riaumojimą. Vėliau geriausiųjų dešimtukas varžėsi labai sudėtingoje trečioje rungtyje – vienu metu vienas kvieslys privėlė imituoti dviejų elnių dvikovos metu skleidžiamus garsus – kovingą, „priešą“ išgašdinti turintį maurojimą.

Imituoti labai sudėtinga

Rujos metu patinai skleidžia sunkiai apibūdinamus balsus. Medžiotojai juos vadina maurojimu, baubimu. Garsai tokie žemi ir tokie stiprūs, kad ne kiekvieno žmogaus balso stygomis tai galima išgauti. Tauriųjų elnių šaukliui reikalingi ne tik igūdžiai, bet ir fizinės savybės – įgimta klausa, atitinkamas balso tembras. Kad tai įmanoma atlikti, elnių kviesliai puikiai pademonstravo ir šio čempionato metu. Imituojamam garsui sustiprinti jie naudojo įvairius instrumentus. Instrumentuose nėra jokių įtaisų, todėl per vamzdžius, ragus ar jūros kriauklės skleidžiamas garsas tik rezonuojamas, sustiprinamas ir kažkiek modifikuojamas. Kai kurie tauriųjų elnių kviesliai pasirodymo metu demonstravo ne tik muzikinius, bet ir artistinius gebėjimus, kartais panaudodami net šokių elementus. Kaip sakė Lietuvos rinktinės vadovas Algimantas Kamičaitis, tauriojo elnio viliojimas yra medžiotojo meistriškumo viršūnė. Jei medžiotojas sugeba elnią prisišaukti ar bent išprovokuoti atsilipti, tai labai palengvina medžioklę.

Taurieji elniai rujos metu labai komunikabilūs. Tad medžiotojai, sugebantys „susišnekėti“ su elniu, gali tikėtis gero laimikio. Pasitaiko atvejų, kad vieną vakarą po ilgesnio „pokalbio“ su elniais, medžiotojui tenka gydyti balso stygas ir kalbėti pašnibždomis.

Truputį istorijos

Labiausiai patyrusio Lietuvos elnių kvieslio A. Kamičaičio teigimu, tauriųjų elnių viliojimo būdas mūsų šalyje beveik nežinomas. Jei kažkada ir buvo naudojamas, tačiau XIX a. Lietuvoje išnykus tauriesiems elniams, tradicija nutrūko. Rytų ir Centrinės Europos šalyse, kur išsilaikė elnių medžioklė, egzistavo ir šių kanopinių prisikvietimo būdas. Pirmasis tauriųjų elnių kvieslių čempionatas įvyko 1999 m. Vokietijoje, Dortmunde, parodos

„Jagd&Hund“ metu. Lietuvos atstovas čempionate dalyvavo jau 2002 m., o pirmą kartą visa 3 šauklių lietuvių komanda (A. Kamičaitis, A. Kunigėlis, E. Tijušas) dalyvavo 2009 m. varžybose (trumpas fotoreportažas MG, 2009/2). Kaip juokaudamas prisimena E. Tijušas, be specialaus pasirengimo ir igūdžių dalyvauti šiame renginyje buvo šiek tiek avantiūristiška. Tačiau naujos iniciatyvos be asmeninių pastangų retai atsiranda, todėl teko ryžtis. Vėliau E. Tijušas ir A. Kamičaitis užleido vietą medžiotojų ragų orkestro muzikantams.

E. Tijušo nuomone, Lietuvoje tauriųjų elnių viliojimo menas vis dar tebėra gimimo stadijoje, todėl norėtusi turėti daugiau pasekėjų, konkurencijos ir naujų talentų. Tuomet būtų galima tikėtis išpuidingesnių rezultatų ne tik čempionate, bet ir betarpiškai gamtoje, pritaikant šį medžioklės būdą medžioklės plotuose, vykdant selekcinę elnių populiacijos atranką. Tikėkimės, kad po Lietuvoje surengto čempionato, ne tik medžiotojai, bet ir pasirodymų žiūrovai ar net medžioklės priešininkai daugiau sužinojo, išgirdo, pajuto ir suprato šio savotiško medžioklės meno žavesį.

Laimėjo čekas ir Lenkijos komanda

Susumavus visų rungčių rezultatus, paaiškėjo varžybų nugalėtojai. Daugiausiai taškų (147 balai) surinko ir elnių kvieslių čempionu tapo jaunas (26 m.) Čekijos atstovas Jan Brtník, kuriam UAB „Oksalis“ padovanojo medžioklinį šautuvą. Vicečempiono titulu

Ant pakylės – čempionato prizininkai (iš kairės) T. Maliński, J. Brtník, J. Mlynarik, pritūpę – 4-6 vietų laimėtojai M. Krzysztofik, J. Frič, Ch. Hochleitner

AUTORIAUS nuotrauka

Varžybų nugalėtoja – Lenkijos komanda

las atiteko Tomasz Maliński (137 balai) iš Lenkijos, trečioje vietoje liko slovakas Jaro Mlynarik (132 balai). Komandinėje įskaityje laurus nuskynė nacionalinė Lenkijos komanda (393 balai), antrieji liko Čekijos atstovai (360 balų), o trečiąją vietą, surinkusios vienodą taškų skaičių, pasidalino Austrijos ir Slovėnijos komandos (po 329 balus). Geriausiai iš lietuvių pasirodė Algimantas Kunigėlis, pasidalinęs 19-21 vietas, komandinėje įskaityje Lietuvos kviesliai užėmė aštuntą vietą.

Europos taurių elnių kvieslių 15-asis čempionatas vyks kitų metų gegužės mėnesį Čekijoje.

Pas kaimynus lenkus

„Nors apie tauriųjų elnių viliojimą Lenkijoje užsimenama dar istoriniuose šaltiniuose, tačiau iki XX a. devintojo dešimtmčio pabaigos profesionaliu lygmeniu šį medžioklės meną buvo įvaldę tik vienas kitas medžiotojas,“ – sakė Lenkijos deleguotas čempionato teisėjas Mariusz Bezeg (viršutinėje nuotraukoje trečias iš kairės). Jis – vienas iš Elnių kvieslių klubo (2010 m.) prie Lenkijos medžiotojų draugijos įkūrėjų ir dabartinis jo viceprezidentas, dirbantis Vroclavo regioninės direkcijos Ruzów miškų urėdijos Jagodzino girininko pavaduotoju. Europos kvieslių čempionatuose M. Bezeg savo šalį reprezentavo tris kartus kaip dalyvis ir keturis kartus kaip teisėjas.

Anot pašnekovo, profesionalių elnių kvieslių Lenkijoje kasmet daugėja. Didelio populiarumo susilaukia prieš septynis metus pradėti organizuoti Lenkijos taurių elnių kvieslių

čempionatai. Iš pradžių juose dalyvaudavo tik keli kviesliai, o šių metų čempionate dalyvių skaičius siekė porą dešimčių. „Tai parodo, kad šio savotiško medžioklės meno populiarinimas, įvairaus lygmens mokymų organizavimas daugumoje šalies regionų bei individualus įgūdžių tobulinimas davė teigiamų rezultatų. Lenkijos komanda jau antrą kartą pelnė čempionų titulus,“ – akcentavo M. Bezeg.

„Klubas ne tik prisideda prie šalies bei regioninių čempionatų rengimo, bet organizuoja elnių kvieslių parodamuosius pasirodymus visoje Lenkijoje. Bene vieninteliai Europoje rengiame komandinius elnių kvieslių čempionatus, dažniausiai vykstančius miške. Juose startuoja trys dalyviai, kurie privalo suvaidinti pačių sugalvotą sceną. Ši atrakcija sulaukia didelio žiūrovų dėmesio, ypač ne medžiotojų,“ – tęsė klubo viceprezidentas.

Baigdamas Mariusz Bezeg pabrėžė, kad pirmą kartą Lietuvoje surengtas tokio masto renginys praėjo sklandžiai ir organizuotai, o mūsų šalies medžiotojai savo istorijos puslapiuose padarė dar vieną svarbų įrašą. □

RIMONDAS VASILIAUSKAS

Antano Truskausko Pl

FELIS

**Tel.: (8-5) 233 00 09,
(8-5) 233 77 80**

Faks. (8-5) 213 02 00

Mob. +370 698 89 240

El. paštas: felis@takas.lt

skype: felishunting

Geriausias medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysim geriausių variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com

B3 BETAFENCE

Vielos tinklai

miškų, želdinių, žvėrinčių ir ganyklų aptvėrimui

Prekyba

UAB „**SEGRIS**“ oficialus atstovas

Vilkaviškis, mob. tel.: +370 656 74 003, +370 670 64 115, el. p. uabsegris@zebra.lt

Naujoviškos
slėptuvės žiemą kurapkoms

Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis

Aleksandro Stulginskio universitetas ir Anykščių miškų urėdija spalio 4 d. vykstant parodai „Sprendimų ratas 2012“ pasirašė bendradarbiavimo sutartį. Praktinis bendradarbiavimas tarp šių institucijų prasidėjo vystant danielių aklimatizacijos Šimonių girioje projektą, 2005 m. įsteigus Mikierių girininkijos miškuose laukinių gyvūnų aptvarą. ASU MEF Medžioklėtyros laboratorijos vadovas dr. Kęstutis Pėtėlis buvo šio danielyno projekto autorius. Įgyvendinti projektą girioje jam padėjo imlūs naujovėms Anykščių miškų urėdijos urėdas Sigitas Kinderis ir Mikierių girininkijos girininkas Laimis Trumpickas.

Medžiotojai išbando naujos konstrukcijos medžioklės bokštelį

LAIMIO TRUMPICKO nuotraukos

kas. Šis objektas tapo MEF studentų mokomąja laboratorija miške, nepaisant to, kad yra 140 kilometrų nuo Kauno.

Mikierių girininkijoje spalio 13 d. surengtas seminaras – miškininkų susitikimas su Anykščių medžiotojais. Atvykęs dr. K. Pėtėlis skaitė medžiotojams pranešimą, kaip tausoti ir globoti miško fauną. Girininkijos kieme surengta gyvūnijų tausojančių bei padedančių patogiau medžioti techninių priemonių apžiūra, inkilų ir dirbtinių lizdavičių vandens paukščiams ekspozicija. Miškininkai patarė, kaip pasigaminti inkilus ir dirbtines lizdavietes, kurios būtų saugesnės nuo plėšrūnų galimo įsiveržimo. Pavyzdžiui, inkile paukščiams gali būti įrengta antra landa – išsigelbėjimo. Dr. K. Pėtelio pastebėjimu, paukščiai miške sėkmingai

Saugesnes dirbtines lizdavietes vandens paukščiams pristato dr. Kęstutis Pėtėlis

apsigyvena ne tik pavasarį iškeltuose inkiluose. Vandens paukščiams įrengtą dirbtinę lizdavietę patarta iškelti virš vandens ant atramos, kad į ją negalėtų įlįsti plėšrūnai, o varnos – pasiekti kiaušinių. Miške seminaro dalyviams pademonstruota įvairių tipų šėryklų suaugusiems ir jaunikliams šernams, ėdžiu, slėptuvių kurapkoms, kitiems paukščiams. Medžiotojams pristatyti įvairių konstrukcijų medžioklės bokšteliai. Girininkas Laimis Trumpickas tikisi, kad šis objektas bus įdomus ne tik medžiotojams.

Pasibaigus seminarui tartasi, kaip „Svėdasų“ medžiotojų klubas pažymės artėjančią 20-ies metų veiklos sukaktį bei medžiotojų šventę – švento Huberto dieną. Medžiotojai į šią šventę norėtų įtraukti ir Svėdasų bendruomenę.

Anykščių miškų urėdijos inf.

Inkilų ekspozicija Mikierių girininkijos kieme

Tarptautinio YPEF konkurso finalas Estijoje

Estijoje, Sagadyje rugsėjo pabaigoje vyko Tarptautinio YPEF (*Young People in European Forests* – Jaunimas Europos miškuose) konkurso finalas, kuriame susitiko stipriausios vienuolikos šalių komandos, laimėjusios nacionalinius konkurso turus. Austrijos, Čekijos, Estijos, Graikijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Portugalijos, Slovėnijos, Vengrijos, Vokietijos 14-18 metų jaunieji miško bičiuliai komandose po 2 arba 3 dalyvius sprendė 52 klausimų testą apie Europos miškus ir rengė 15 min. trukmės savo šalies miškų pristatymą anglų kalba.

Komandų vertinimo komisijoje iš mūsų šalies dalyvavo JMB sambūrio atstovė Eglė Mankevičienė (GMU) ir Mindaugas Maksvytis (LMS). Atstovauti Lietuvai į Sagadį vyko šių metų pavasarį ASU vykusiame nacionaliniame konkurso etape nugalėjusi Kupiškio rajono Šepetos Almos Adamkienės pagrindinės mokyklos JMB būrelio „Pelkinukai“ komanda: Dominykas Tunaitis, Monika Mažeikaitė ir Mangirdas Kežys. Juos lydėjo mokytoja Janina Daukienė bei Kupiškio miškų urėdijos inžinierius Virginijus Stapulionis.

Kupiškėnų JMB būrelio „Pelkinukai“ nariai su JMB sambūrio atstove Egle Mankevičiene

Konkurso dalyviai

Bendrą konkurso vertinimą sudarė testo ir prisistatymo balų suma: 50 proc. balų skyrė komisija, kitus 50 proc. – dalyviai. Geriausiai konkurse pasirodė Austrijos atstovai, puikiai išsprendę testą, komisiją ir konkurso dalyvius sužavėję savo šalies miškų pristatymu, muzikiniu pasirodymu bei tautiniais rūbais. Antri buvo Graikijos atstovai, treči – Vengrijos, ketvirti – Lenkijos. Lietuvos komanda prizinių vietų nelaimėjo, bet visus žavėjo puikiais anglų kalbos įgūdžiais, meniniu savo krašto miškų pristatymu. Konkurso dalyviams Estijos miškininkų sąjunga organizavo ekskursiją į miško muziejų, išvyką dviračiais į mišką bei į autentišką žvejų kaimelį. Estijos miškininkų sąjungos prezidentas visų šalių dalyviams įteikė padėkas.

Anykščių jaunieji miškininkai Maskvoje

Maskvoje rugsėjo 11-14 d. vykusiame 9-ajame tarptautiniame jaunųjų miškininkų konkurse dalyvavo Anykščių rajono Troškūnų Kazio Inčiūros vidurinės mokyklos JMB būrelio „Girinukas“, kurį globoja Anykščių miškų urėdija, narės Ugnė Kustaitė ir Alina Undaravičiūtė. Lietuvoje laimėjusios JMB sambūrio rengtą konkursą „Tiriamieji darbai miške“, jos savo darbą „Ažuolo jaunuolynų būklės tyrimai“ pristatė Maskvoje. Konkurse dalyvavo 35-ių šalių atstovai, kurie pristatė 52 tiriamuosius darbus. Dalyviai atvyko iš Argentinos, Brazilijos, Japonijos, Indonezijos, Nigerijos, Gvinėjos, Kenijos, Malaizijos ir kitų šalių.

Dvi dienas dalyviai ir komisija klausėsi pranešimų, kuriuose vyravo pagrindinė mintis – saugoti ir tirti mišką.

Konkurso dalyvės su kuratorėmis

AUTORĖS NUOTRAUKA

Dalyviams organizuota viktorina miškų tema. Suskirstyti į 6 komandas jaunieji miškininkai turėjo galimybę artimiau susipažinti su kitų šalių atstovais ir susidraugauti.

Smagus buvo vakaras po visų darbų pristatymo, kai koncertavo Krapivinsko miškų kolegijos studentai. Konkurso dalyviams organizuota ekskursija po Kremlių.

Pirmąją vietą konkurse laimėjo Brazilijos atstovė. Lietuvos jaunųjų miškininkų darbas įvertintas trečio lygmens prizais. Moksleivės įgavo naudingos patirties, kuri pravers ateityje studijuojant.

RASYTĖ GAIDIENĖ
JMB būrelio „Girinukas“ vadovė

Papilės girininkijos Užbraščių miške prie atidengto sukilėlių atminimui paminklinio akmenio

Paminklas 1863 m. sukilėliams Papilėje

Kitąmet sukaks 150 metų, kai 1863 m. pavasarį Lietuvoje prasidėjo sukilimas prieš carinės Rusijos priespaudą. Nors sukilimas buvo pralaimėtas, jis žadino lietuvių tautą į ateities kovas dėl nepriklausomybės. Mažeikių miškų urėdijos miškininkai ir jiems talkinę aktyvūs visuomenės atstovai šiai sukakčiai pažymėti nusprendė prie Papilės 1863 m. birželio 22 d. vykusių kautynių vietoje pastatyti paminklą. Spalio 10 d. Papilės girininkijos Užbraščių miške atidengtas sukilėlių atminimui paminklinis akmuo. Jį pašventino Papilės parapijos klebonas Jonas Jucys. Ceremonijoje dalyvavo Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis patarėjas Andrius Vancevičius, Mažeikių ir aplinkinių miškų urėdijų, Akmenės rajono savivaldybės atstovai, Papilės miestelio ir seniūnijos

Skulptorius Antanas Adomaitis dalijasi mintimis apie įgyvendintą kūrybinį sumanymą

gyventojai. Kraštotyrininkas Ignas Valantis susirinkusiems pateikė istorinius faktus apie Užbraščių miške vykusias kautynes. Skulptorius Antanas Adomaitis papasakojo,

Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis patarėjas Andrius Vancevičius padėkojo prisidėjusiems prie paminklo pastatymo ir įteikė aktyvistams generalinio miškų urėdo B. Sakalausko Padėkos raštus

kaip sekėsi įgyvendinti kūrybinį sumanymą – akmenį paversti istorijos paminklu.

MG inf.

Druidų horoskopas

Lapkritis

LAPKRIČIO SAPNAI

*Pabučiuosiu tave švelniai švelniai kaip rūkas
Ir atnešiu ryte uždraustų obuolių...
Šiandakt medžiai – jausmai mano kiemą apsupo.
Nuo tų medžių sapnus tarsi uogas skinu...*

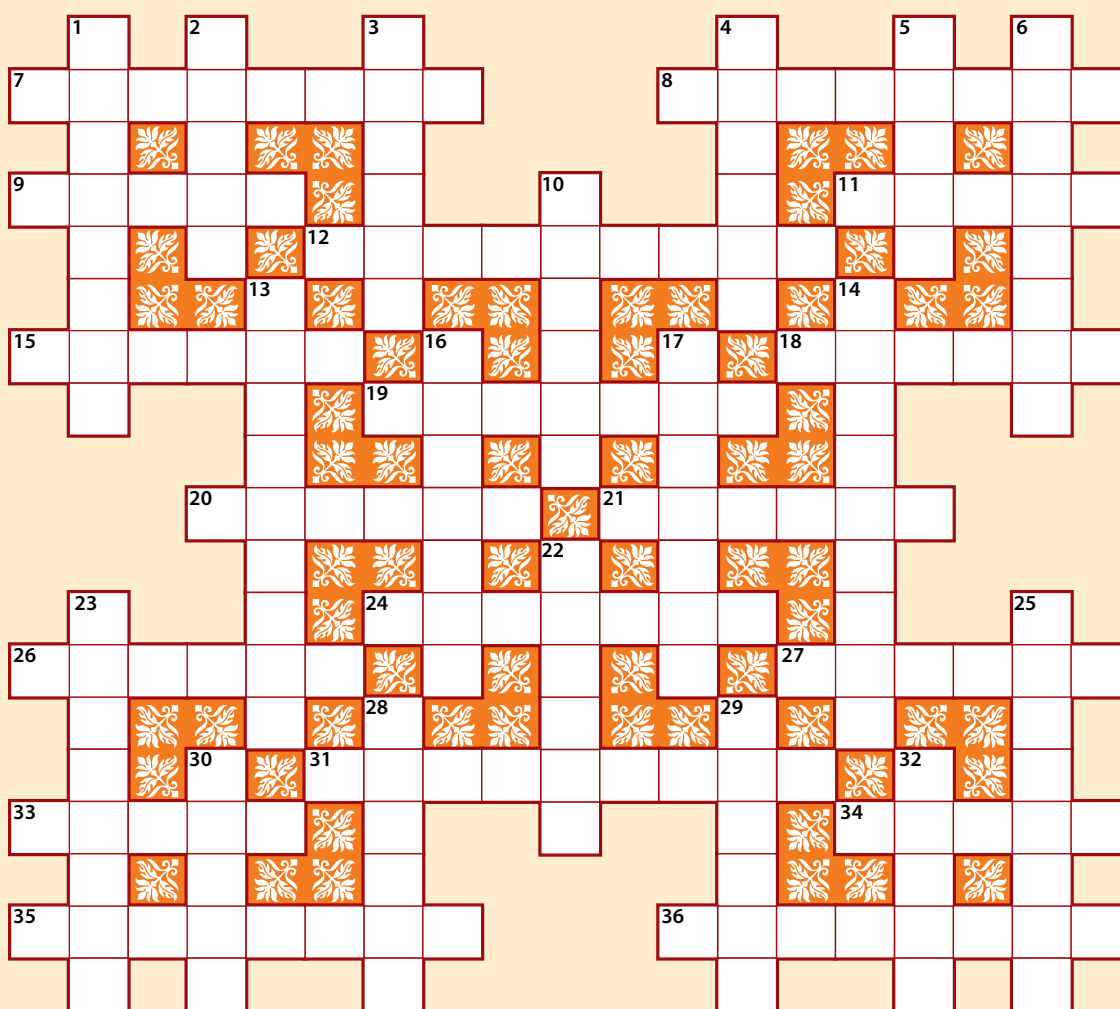
*Krūtys – pilnatys šviečia per debesio maršką,
Ir išdžiūvusi upė sudrėksta delne,
Saldūs tavo šermukšniai, bet uogas jų renka
Svetimi ir ne tie, kurie myli tave...*

*Sidabriniais karoliais žvaigždžių šaltą šerkšną
Vėl išdžiaustei kaip ilgesį mano lange...
Nuogo medžio tyloj kėkštas vienišas džeržgia
Ir skaičiuoja metus man ir tau. O gal ne?*

*Gal tik medžiai – jausmai mano kiemą apsupo.
Nuo tų medžių sapnus tarsi uogas skinu...
Pabučiuosiu tave švelniai švelniai kaip rūkas
Ir atnešiu ryte uždraustų obuolių...*

PROSTA SPORINNI

Auksinis ruduo

Vertikalčiai:

1. Gijabudžių (*Entoloma*) genties grybų rūšis. **2.** Smėlynuose plačiai paplitęs spygliuotis medis. **3.** Gyvas organizmas, kuris priklauso didelei organizmų grupei, kuri anksčiau buvo laikyta augalų dalimi, bet vėliau išskirta į atskirą karalystę. **4.** Pasak reklamos, „baltadantis“ graužikas, miškams padarantis nemažai žalos. **5.** Metų laikas, kai paukščiai išskrenda į šiltuosius kraštus. **6.** Astrinių šeimos pilkai sidabriškas augalas, augantis Alpių ir Himalajų kalnuose, dar vadinamas „liūto pėda“. **10.** Namelis bitėms gyventi. **13.** Grybas, kurio vaisiakūnis primena pirštą. **14.** Augalas, savo išvaizda panašus į smilgą, o šaknimis – į nendrę, žiedynas sukrautas šluotelėje. **16.** Šakninės pinties, sukeliančios margąjį korozinį spygliuotųjų šaknų puvinį, sinonimas. **17.** Baltoji, durpinė samana. **22.** Dvokus pelkių augalas, nuo kurio apsvaigsta spanguoliautojams galvos. **23.** Grybas stora gleivėta kepurėle, ilgu kotu, dauguma jo rūšių nuodingi. **25.** Paukštis raudona krūtine, vėlyvą rudenį atskrendantis pas mus. **28.** Bailus, ilgausis miškų gyvūnas. **29.** Didelė sniego krūva. **30.** Stepukinių šeimos, visžalis, šliaužiančiu stiebu puskrūmis, sudarantis ištisą kilimą (*Vinca*). **32.** Po rudens ateisiantis metų laikas.

Horizontaliai:

7. Sudžiūvęs duonos kepalas kampas. **8.** Valgomas, vertingas, grybautojų mėgstamas grybas, augantis didelėmis grupėmis ant gyvų ir negyvų medžių ir stuobrių. **9.** Lūpažiedžių šeimos prieskoninis augalas (*Satureja*). **11.** Stambus medis su stora ir giliai sueižėjusia žieve, žydi lapams skleidžiantis. **12.** Labiausiai grybautojų vertinamas mūsų miškų grybas, kurį rasti šiemet pavyksta nedažnai. **15.** Augalas ir graikų dievas tuo pačiu pavadinimu. **18.** Didžiaakis naktinis paukštis, kuris laikomas proto simboliu. **19.** Lietuvoje dažnas paukštis, kuris neretai žiemoja, patino kaktą ir viršugalvis raudoni; pakaušis, galvos ir kaklo šonai pilki, rusvo atspalvio. **20.** Lietuvoje dažna paukščių rūšis, aptinkama ištisus metus. Gyvena pamiškėse, nedideliuose miškeluose, patino viršugalvis geltonas, dėmėtas, apdare vyrauja geltona spalva. **21.** Raudoklinių šeimos dumblė augantis nedidelis augalas (*Pepilis*). **24.** Namelis paukščiui gyventi, kurį ornitologai rekomenduoja kabinti iš rudens. **26.** Šlapių vietų ir pelkių pašarinis augalas (*Eleocharis*). **27.** Medinė skala pasisūviesti, kai nebuvo elektros. **31.** Labai puošnus „pentinuotas“ augalas. **33.** Retas, šakotas kempininių genties valgomas grybas, sudarytas iš daugybės kepuraičių su koteliais. **34.** „Visgantys“ augalas. **35.** Graižaziedžių šeimos daugiametis puskrūmis, kilęs iš Pietų Europos, kurį darželiuose augino mūsų močiutės. **36.** Varpinių šeimos pašarinis augalas, daržų piktžolė (*Echinochloa*).

Sunkesni žodžiai: gijabudė, nuosėdis, žiauberė, rietmenė, pentinius, šindra.

Kryžiažodžio „Rudenėja jau“ (2012 m. Nr. 9) atsakymai:

Vertikalčiai: 1. Papartis. 2. Ėglis. 3. Viksva. 4. Erelis. 5. Šalis. 6. Stumbras. 10. Obelis. 13. Šatreinis. 14. Meškapėdė. 16. Gandras. 17. Pipiras. 22. Gailis. 23. Rugsėjis. 25. Vingiris. 28. Kiškis. 29. Laukas. 30. Žievė. 32. Ruduo.

Horizontaliai: 7. Dalgutis. 8. Tridantė. 9. Dašis. 11. Žiema. 12. Svirbelis. 15. Vilkas. 18. Bebras. 19. Dagilis. 20. Pelėda. 21. Miškas. 24. Sakalas. 26. Builis. 27. Adonis. 31. Čimčiakas. 33. Sėdis. 34. Pušis. 35. Žilvitis. 36. Varpūtis.

Sudarė ONA GYLIENĖ

Leidinyje „Lietuvos valstybiniai miškai 2012“, kurį išleido Generalinė miškų urėdija, visų miškininkų vardu kreipiamasi į skaitytojus, trumpai apibūdinant šios profesijos esmę: „Saugome, gausiname ir puoselėjame savo šalies žaliąjį rūbą, kuriame gražesnę, sveikesnę ir švaresnę aplinką visuomenei“. O konkrečiuose skyriuose skaitytojas sužinos apie 2012-2013 m. valstybinių miškininkų veiklos prioritetus ir prioritetinius uždavinius, miškų želdinimo, ažuolynų plotų didinimo, sodmenų auginimo, želdinių priežiūros, miško naudojimo ir kitus reikalus. 2011 m. miškų urėdijos atkūrė 9538 ha miško, o ateityje šios apimtys turėtų padidėti, kadangi miškų urėdijoms 2012-2013 m. patvirtintos papildomos pagrindinių kirtimų apimtys perbrendusiuose minkštųjų lapuočių medynuose.

Pasklaidęs naujosios knygos puslapius, skaitytojas sužinos, kad per 10 metų miškų urėdijos įveisė 11,7 tūkst. ha naujų miškų, pernai – 786 ha (daugiausiai Tytuvėnų, Telšių, Marijampolės, Radviliškio). Miškininkai įveistų ir daugiau miškų, tačiau labai lėtai vyksta laisvos žemės, skirtos miškams veisti, perdavimas miškų urėdijoms. Svarbiausios priežastys – nebaigta žemės reforma ir didelė laisvos valstybinės žemės nuomos ir pardavimo paklausa.

Rasime naujajame leidinyje informacijos ir apie kovą su neteisėtais miško kirtimais, miško kelių priežiūrą ir naujų tiesimą, NATURA 2000 teritorijas, miškų sertifikavimą, rekreaciją ir tuo tikslu Generalinės miškų urėdijos iniciatyva išleistą žemėlapi, skirtą plačiai visuomenei, apie lankytinas vietas šalies valstybiniuose miškuose. Sužinosime apie valstybinės reikšmės miškų teisinį registravimą, ES paramos įsisavinimą, privačių miškų savininkams teikiamas paslaugas, kurių pelno norma negali viršyti 5 proc. bei būtiną skelbti informaciją apie šias paslaugas ir parduodamų sodmenų asortimentą ir kainas.

Medienos išteklių naudojimas, iškirstos medienos kiekio palyginimas su patvirtinta metine kirtimo apimtimi, medienos pardavimas, kaip ir valstybės pajamos iš miškų, valstybės turto padidėjimas, miškų urėdijų pajamos ir išlaidos, sumokėti mokesčiai į valstybės biudžetą ir kiti finansiniai klausimai ir atsakymai sudomins ne vieną visuomenės narį. Leidinyje pateikiami konkretūs skaičiai, iliustruoti schemomis, diagramomis ir lentelėmis.

Aprašyta intelektualioji miškų ūkio elektroninių paslaugų informacinė sistema, miškininkų bendravimas su visuomene, medelių sodinimo talkos, švarinimosi bei kitos miškininkų organizuojamos akcijos. Ypač ryški ir nauja viena iš jų – tai Aplinkos ministerijos kartu su Generaline miškų urėdija ir Švenčionių miškų urėdija Onkologijos institutui dovanotos 30 gamtą vaizduojančių fotografijų. Išvardinti miškininkai, kuriems šį pavasarį M. K. Čiurlionio fondas suteikė Lietuvos Šviesuolių titulą.

„Ša! Ošia Rokiškio girios“

Atsivertus šios knygos pirmąjį puslapį, į akis krenta netradiciniai skyrių pavadinimai: „Abipus grafičių tiesiosios“, „Baravykų? Traukiam į Salagirį!“, „Ten, kur meškos ir česnakai“, „Bajorų „bajorai“. Taip ir traukia sužinoti, ką raistas sutemoj kalba, koks tas miškas Europos vidury, kas tie Galiniai ir Užkriauniai. Tad imi į rankas leidinį ir skaitai, grožėdamasis Jono Danausko užfiksuotais gamtos, miškininkų darbo, vieno kito įspūdingesnio pastato vaizdu, žmogaus veidu, žvėrelio grakštumu.

Teksto autorius urėdijos vyr. miškininkas Julius Adamonis knygoje pasakoja, kaip Rokiškio miškų urėdija prižiūri ir gausina šio gražaus krašto miškus, kurie dengia beveik trečdalį rajono teritorijos, 39 proc. jų – valstybiniai.

Rokiškio kraštas – tai Lietuvos Šveicarija su gražiu kalvotu reljefu, kuriame, beje, labai sunku ir miškininkams, ir žemdirbiams ūkininkauti. Kraštovaizdį raižo upės ir upeliai: Šventoji, Kriauna, Nemunėlis, Vyžuona, tyvuliuoja gausybė ežerų.

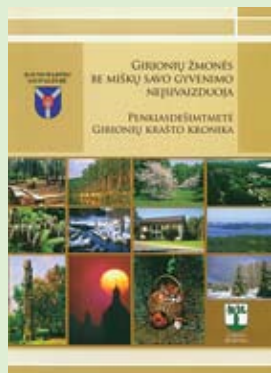
Rokiškio miškų urėdijos užsakymu šį leidinį išleido UAB „Ex Arte“ (dizaineris Donaldas Andziulis, foto menininkas Jonas Danauskas).

„Miško savininkui: privačių miškų tvarkymą reglamentuojantys dokumentai, 2012“

Tai Aplinkos ministerijos Miškų departamento Privačių miškų skyriaus atnaujintas leidinys miško savininkams, kurie patys nori tvarkyti savo miškuose ar organizuoti savo valdose įvairius miškų ūkio darbus. Jame apžvelgiami svarbiausieji privačių miškų tvarkymą reglamentuojantys teisės aktai, jų naujausios redakcijos. Knygelė bus naudinga ir miško savininkams konsultuojantiems ar juos mokantiems specialistams.

Knygelė bus naudinga ir miško savininkams konsultuojantiems ar juos mokantiems specialistams.

„Girionių miškų spalva žalesnė“, – rašo įžanginiame žodyje Kauno rajono savivaldybės meras Valerijus Makūnas knygoje, skirtoje Girionių gyvenvietės įkūrimo 50-mečiui. Dabar Girionis garsina Lietuvos agrarinių ir miškininkystės mokslų centro filialas Miškų institutas, Miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija, Dubravos eksperimentinė mokykla miškų urėdija. Prisiminimai, kaip buvo nutarta įkurti Girionis ir kaip jie kūrėsi, dalinasi žmonės, tiesiogiai dalyvavę šiame procese, tvarkę biurokratinis reikalus, kuravę statybas, vėliau organizavę mokslo ir mokymo institucijų steigimo ir vystymo klausimus, kūrė ir organizavę darbuotojų ir kitų gyventojų gerbūvį, gyvenvietės tvarkymą.

„1960 m. Dubravos miškų tyrimo stoties direktorius Jurgis Gečys pasirašė centrinės miškininkų gyvenvietės statybų pradžios aktą. Miškų instituto direktorius Antanas Kvedaras Raguolių kaimo centre būsimosios gyvenvietės pietinėje dalyje padėjo akmenį į Lietuvos miškų instituto ir dabartinės Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos rūmų pamatus. Be išvardintų institucijų, Girionių centrinėje gyvenvietėje buvo įsikūrę Valstybinės miškų

tarnybos Miškų selekcijos ir genetikos bei Miškų sanitarinės apsaugos skyriai, Girionių ambulatorija, vaikų darželis–lopšelis, valgykla, parduotuvė...“ – rašo vienas iš knygos autorių prof. Andrius Kuliešis.

Miškų instituto istoriją primenantį straipsnį parengė habil. dr. Jonas Grigaliūnas, apie Kauno Miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos priešistorę, technikumą bei virsmą į aukštąją mokyklą pasakoja jos direktorius dr. Albinas Tebėra, apie Dubravos miškų urėdiją – Vytautas Ribikauskas, apie selekcijos ir sėklininkystės centrą – dr. Vidmantas Verbyla, Miško sanitarinės apsaugos tarnybą – dr. Paulius Zolubas, apie išskirtinius gamtos objektus – Algirdas Kažemėkas, apie statybas, želdinimą ir kitus kūrimosi rūpesčius – prof. Albertas Vasiliauskas, Algirdas Kažemėkas, Bronius Paulauskas, Eduardas Šileris, Vidmantas Markevičius. Apie gyvenvietės pradžią ne miškininko akimis rašo gydytoja Danutė Padaigienė.

Knyga iliustruota istorinėmis ir dabartinėmis nuotraukomis, dizainerė Neringa Kartanaitė, išleido UAB „ARX Reklama“.

Puslapį parengė JŪRATĖ REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ

Su 30-uoju gimtadieniu

Lapkričio 9 d. šią sukaktį pažymintį ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miškotvarkos katedros asistentą DONATĄ JONIKAVIČIŲ, 12 d. – Jonavos miškų urėdijos Dumsių girininkijos eigulę ALDONĄ ŠPAKOVIEŲ, 13 d. – Trakų miškų urėdijos Lentvario girininkijos girininko pavaduotoją MARIŲ DIMŠĄ, 15 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškotvarkos, miško naudojimo ir miškų ūkio statistikos skyriaus vyresniąją inžinierę DAIVĄ ŠAKĖNAITĘ, 16 d. – Dubravos EMM urėdijos Pajiesio girininkijos eigulį MINDAUGĄ PETRAUSKĄ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Lapkričio 1 d. šią sukaktį pažymintį Prienų miškų urėdijos Birštono girininkijos valytoją RASĄ STRAŽNICKIENĘ, 4 d. – Kretingos miškų urėdijos Mikoliškių girininkijos miško darbininką EDMUNDĄ ŽVINKLĮ, 8 d. – Valstybinės miškų tarnybos direkoriaus pavaduotoją ALBERTĄ KASPERAVIČIŲ, 9 d. – Ukmergės miškų urėdijos Užulėnio girininkijos eigulį VINČĄ KAZABUCKĄ, 14 d. – Šalčininkų miškų urėdijos Dainavos girininkijos miškų ūkio darbininką HENRIK TOMAŠEVIČ, 22 d. – Vilniaus miškų urėdijos buhalterę-kasininkę OKSANĄ IVANAUSKIENĘ, 24 d. – Šakių miškų urėdijos Kidulių girininkijos miško darbininką SAULIŲ UNGURAITĮ, Tytuvėnų miškų urėdijos medelynų pagalbinį darbininką SVAJŪNĄ GEDVIGĄ, 27 d. – Prienų miškų urėdijos medvežės

lapkritį

operatorių DARIŲ BUŽINSKĄ, 29 d. – Šakių miškų urėdijos Lekėčių informacinio centro darbuotoją LINĄ ČEKAUSKIENĘ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Lapkričio 3 d. šią sukaktį pažymintį Pakruojo miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio pagalbinį darbininką AUDRIŲ ČESNĄ, 6 d. – Jonavos miškų urėdijos personalo inspektore, buhalterę GRAŽINĄ RAGULIENĘ, 11 d. – Biržų miškų urėdijos vairuotoją JUOŽĄ INDRILIŪNĄ, 18 d. – Panevėžio miškų urėdijos traktorininką MINDAUGĄ KELMĄ, 20 d. – Utenos miškų urėdijos Videnišio girininkijos girininką ALVYDĄ JACKEVIČIŲ, Kuršėnų miškų urėdijos Gulbinų girininkijos girininko pavaduotoją JONĄ BERNOTĄ, 22 d. – Kretingos miškų urėdijos Kartenos girininkijos eigulį POVILĄ GEDGAUDĄ, 29 d. – Valkininkų miškų urėdijos Vėžionių girininkijos girininką RIMVYDĄ GRUODĮ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Lapkričio 1 d. šią sukaktį pažymintį Jurbarko miškų urėdijos Kalvelių girininkijos girininkę IRENĄ PETROŠIENĘ, 2 d. – Nemėnčinės miškų urėdijos Purviniškių girininkijos miško darbininką STASĮ ŠILEIKO,

8 d. – Jurbarko miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio šaltkalvį-suvirintoją GASANĄ RZAKOVĄ, 14 d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos gamybos ir realizacijos meistrą KĘSTUTĮ JUOŽĄ BIELIAUSKĄ, 21 d. – Kretingos miškų urėdijos sandėlininką-mechaniką PETRĄ LENGVINĄ, Šalčininkų miškų urėdijos Girios girininkijos eigulį ČESLAV POLUBIANKO, 22 d. – Panevėžio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją ANTANĄ ČEPAITĮ.

Su 70-uoju gimtadieniu

Lapkričio 18 d. šią sukaktį pažymintį vilniečių, buvusį ilgametį miškų kontrolės darbuotoją ZIGMANTĄ PAVALKĮ, 20 d. – buvusią ilgametę Kaišiadorių miškų urėdijos darbuotoją NASTAZIJĄ ČIURINSKAITĘ.

Lapkričio 20 d. sukaks 75-eri buvusiai ilgametei Valstybinio miškotvarkos instituto vyriausiajai buhalterei ALDONAI RIDIKAITEL, 30 d. – vilniečiui miškininkui JUOŽA PUI STANKEVIČIUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Lapkričio 24 d. šią sukaktį pažymintį buvusią ilgametę Anykščių miškų urėdijos buhalterę, kasininkę DANUTĘ LAPIENIENĘ.

Lapkričio 8 d. sukanka 85-eri buvusiam ilgamečiam Prienų miškų urėdijos vyriausiajam miškininkui JONUI SIRVYDŽIUI.

Naujos pareigos

Aplinkos ministerijos Miškų departamente:

RŪTA VIŽLENSKIENĖ, 1998 m. LŽŪ MF įgijusi miškotyros magistro laipsnį, laimėjusi konkursą, 2012 m. spalio 8 d. priimta Privačių miškų skyriaus vyriausiąja specialiste; IEVA LAUKINEITYTĖ, 2011 m. Mykolo Romerio universitete įgijusi teisės magistro laipsnį, laimėjusi konkursą, 2012 m. spalio 15 d. priimta Privačių miškų skyriaus vyriausiąja specialiste.

Tauragės miškų urėdijoje:

Robertas Piečia, g. 1966 m., baigęs 1989 m. LŽŪA MŪF, laimėjęs konkursą, 2012 m. spalio 25 d. paskirtas Tauragės miškų urėdu.

Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje:

JONAS DABRILA, dirbęs urėdijoje vyriausiuoju inžinieriumi, 2012 m. rugsėjo 28 d. šalių susitarimu atleistas iš šių pareigų.

Šiaulių miškų urėdijoje:

NIJOLĖ VARANAVIČIENĖ, g. 1963 m., baigusi 1986 m. Vilniaus valstybinį universitetą, laimėjusi konkursą, nuo 2012 m. spalio 1 d. paskirta urėdijos Buhalterinės apskaitos ir ekonominės tarnybos vyriausiąja buhal-

tere. Prieš tai dirbo urėdijos Buhalterinės apskaitos ir ekonominės tarnybos ekonomiste.

Varėnos miškų urėdijoje:

RIMANTAS STONYS, g. 1963 m., baigęs 1986 m. LŽŪA žemės ūkio ekonomikos ir organizavimo studijas, 2012 m. liepos 2 d. paskirtas urėdijos vyriausiuoju buhalteriu. Prieš tai dirbo vyriausiojo buhalterio pavaduotoju; LAURA VAISIETAITĖ, g. 1989 m., baigusi Tarptautinės teisės ir verslo aukštąją mokyklą, 2012 m. liepos 2 d. paskirta vyriausiojo buhalterio pavaduotoja; TOMAS BARYSAS, g. 1990 m., baigęs KMAI kolegiją, 2012 m. liepos 2 d. paskirtas Dubičių girininkijos eiguliu; JONAS ALGIRDAS BARYSAS, dirbęs Dubičių girininkijoje girininko pavaduotoju, šalių susitarimu 2012 m. liepos 11 d. atleistas iš šių pareigų; VIDMANTAS GERDVILA, g. 1971 m., baigęs LŽŪA MF miškų ūkio studijų programą, 2012 m. liepos 12 d. paskirtas Dubičių girininkijos girininko pavaduotoju;

BRONIUS PAVILONIS, dirbęs Kaniavos girininkijoje girininku, šalių susitarimu 2012 m. spalio 10 d. atleistas iš šių pareigų;

NORBERT MAZUR, g. 1981 m., baigęs 2004 m. LŽŪO MEF miškininkystės bakalauro studijas, 2012 m. spalio 10 d. paskirtas Kaniavos girininkijos girininku. Prieš tai dirbo Valkininkų miškų urėdijos Eišiškių girininkijos girininko pavaduotoju.

Šalčininkų miškų urėdijoje:

ŠARŪNAS ANIKEVIČIUS, g. 1989 m., baigęs 2012 m. ASU MEF miškininkystės bakalauro studijas, 2012 m. liepos 2 d. paskirtas Rūdninkų girininkijos girininko pavaduotoju; VAIDOTAS MISIŪNAS, g. 1989 m., baigęs 2012 m. ASU MEF miškininkystės bakalauro studijas, nuo 2012 m. rugpjūčio 2 d. paskirtas Poškonių girininkijos girininko pavaduotoju.

Zarasų miškų urėdijoje:

MINDAUGAS ILČUKAS, g. 1988 m., baigęs 2012 m. ASU MEF miškininkystės bakalauro studijas, 2012 m. liepos 9 d. paskirtas Salako girininkijos Tumiškių eiguvos eiguliu.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE ERGO

 KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

Mesk iššūkį, pajusk jėgą.

Naujasis *Husqvarna* 550XP® pasižymi puikia išvaizda bei mažu svoriu. Jis yra galingas bei aprūpintas naująja RevBoost™ funkcija skirta tam, kad reikiamu momentu padidintų grandinės sukimosi greitį, bei šakų genėjimą padarytų dar efektyvesnį. Ši bei daugelis kitų technologinių naujovių padės jums dirbti greitai ir lengvai bet kokioje situacijoje.

Tai tik vienas modelis iš gausaus *Husqvarna* grandininio pjūklų asortimento. Apsilankykite pas artimiausią prekybos atstovą ir profesionalūs konsultantai padės jums išsirinkti tinkamiausią.
Daugiau informacijos: (8 37) 30 86 00

HUSQVARNA 550 XP®

50.1 cm³ – 2.8 kW* – 4.9 kg.

Taip pat galite rinktis modelį su šildomomis rankenomis - 550 XP® G.

* Nominali gamintojo nurodoma galia.

www.husqvarna.lt